UNIVERZITA KARLOVA
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra Církevních dějin a literární historie / Ústav dějin křesťanského umění

Simona Spilková

Baudelairovy Malé básně v próze v českých překladech (Frída, Neumann, Jelínek, Fořt, Hron)

Bakalářská práce
Vedoucí práce: Mgr. Michal Charypar Ph.D.

Praha 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 23. 11. 2024 Simona Spilková

Bibliografická citace

Baudelairovy Malé básně v próze v českých překladech (Frída, Neumann, Jelínek, Fořt, Hron): bakalářská práce / Simona Spilková; vedoucí práce: Mgr. Michal Charypar Ph.D. -- Praha, 2024. -- 61 s.

Anotace

Bakalářská práce bude zaměřena na existující české překlady souboru Malé básně v próze, který napsal francouzský spisovatel Charles Baudelaire. Úplný český překlad Malých básní v próze vytvořili pouze Hanuš Jelínek a Jaroslav Fořt ve 20. století. Několik částí Baudelairova souboru však už roku 1877 přeložil a časopisecky publikoval Bedřich Frída. Následně Stanislav Kostka Neumann v roce 1898 knižně vydal překlady osmnácti básní z tohoto díla. Nejnovější překlad pořídil Zdeněk Hron, který přeložil z Malých básní v próze pět básní. Text bude zpracován s využitím obvyklých translatologických metod (např. teorie Jiřího Levého). V potaz bude bráno všech pět zmíněných překladů, jež budou zároveň porovnány s francouzským originálem, a budou komentovány důležité změny a významové posuny v textu. Cílem práce bude porovnání a zhodnocení práce překladatelů různých generací a různého zaměření. V prvé řadě se však práce zaměří na překlad i osobnost Hanuše Jelínka, který byl zároveň také básníkem, esejistou a divadelním kritikem.
Okrajově bude též v práci představen sám Charles Baudelaire.

Klíčová slova

Poezie 19.století-umělecký překlad-francouzská literatura-Jelínek,Hanuš-Baudelaire,Charles

Abstract

The bachelor thesis will focus on the existing Czech translations of the set of Petits poèmes en prose written by the French poet Charles Baudelaire. Only Hanuš Jelínek and Jaroslav Fořt produced complete Czech translations of Petits poèmes en prose in the 20th century. However, several parts of Baudelaire's set were translated and published in a magazine by Bedřich Frída as early as 1877. Subsequently, in 1898, Stanislav Kostka Neumann published translations of eighteen poems from this work. The most recent translation was made by Zdeněk Hron, who translated five poems from Petits poèmes en prose. The text will be

processed using the standard translatological methods (e.g. Jiří Levý's theory). All five of these translations will be taken into account and compared with the French original, and important changes and shifts in meaning in the text will be commented on. The aim of the work will be to compare and evaluate the work of translators of different generations and different specializations. First and foremost, however, the thesis will focus on the translation and personality of Hanuš Jelínek, who was also a poet, essayist and theatre critic. The thesis will also introduce Charles Baudelaire himself.

Keywords

19th century poetry-literary translation-French literature-Jelínek, Hanuš- Baudelaire, Charles

Počet znaků (včetně mezer): 86 054

Poděkování

Ráda bych poděkovala panu Mgr. Michalu Charyparovi Ph. D. za podporu, vstřícnost, trpělivost a poskytnutí cenných rad.

Obsah

Úvod 9
1.Baudelairovy *Malé básně v próze* a první překlady u nás 11
Charles Baudelaire 11
Porovnání *Malé básně v próze – Květy zla* 13
První překlady *Malých básní v próze* do českého jazyka 16
2. Překladatelé *Malých básní v próze* 18
Bedřich Frída 18
Stanislav Kostka Neumann 20
Hanuš Jelínek 22
Jaroslav Fořt 32
Zdeněk Hron 32
Vývoj překladatelských úzů 33
Srovnání překladů názvů Baudelairových básní 35
3. Překlady díla – srovnání překladů a překladatelské styly autorů 39
L'Étranger (I.) 39
Chacun sa Chimère (VI.) 40
Les yeux des pauvres (XXVI.) 42
Enivrez-vous (XXXIII.) 48
Anywhere out of the world (XLVIII.) 52
Závěr 56
Seznam literatury 60

Úvod

Malé básně v próze od Charlese Baudelaira, jejichž jednotlivá čísla publikoval časopisecky postupně od roku 1857, byly vydány knižně až roku 1869 po autorově smrti. Patří mezi nejznámější díla z francouzské literatury devatenáctého století.

Tématem padesáti čísel, které je tvoří, je kritika společnosti, melancholie, touha po nekonečnu, strach z plynutí času. Je otázkou, zda autorovo dílo *Květy zla* je méně či více známé než *Malé básně v próze*.

Tato dvě díla budou v práci též srovnávána. Zásadní rozbor práce se bude týkat různých překladů *Malých básní v próze* na českém území. Pětice překladatelů, jež se tohoto úkolu chopila (Bedřich Frída, Stanislav Kostka Neumann, Hanuš Jelínek, Jaroslav Fořt, Zdeněk Hron), se musela vypořádat s nelehkým úkolem. Pro překladatele bylo jistě složité dokázat udržet celkový charakter překládaných básní.

První překlad vznikl ve čtvrté čtvrtině devatenáctého století. Ujal se ho Bedřich Frída, který pořídil deset překladů básní ze sbírky, která celkem obsahuje padesát básní. O dvacet let později na konci devatenáctého století přeložil Stanislav Kostka Neumann osmnáct básní. Jako třetí překladatel na začátku dvacátého století přeložil Hanuš Jelínek poprvé *Malé básně v próze* kompletně. Po třiceti letech se opět vrátil k práci a zhotovil druhou verzi svého překladu, která byla zřejmě také odrazem vývoje, jimž za tuto dobu prošla čeština a překladatelská technika. Dalším překladatelem byl Jaroslav Fořt, který také přeložil dílo *Malé básně v próze* celé. Fořt překládal moderně, ale též za podmínek socialismu, kdy se některé výrazy musely nahradit jiným vyjádřením. Musel psát novátorsky, a přesto neztratit smysl originálu. Poslední překladatel Zdeněk Hron přeložil pouze pět básní teprve nedávno v roce 2015. Cílem bakalářské práce je také představit složitost překladu.

První kapitola nás uvede do francouzské společnosti devatenáctého století, ve které Charles Baudelaire žil a tvořil svá literární díla. Představí nám autorovu osobnost a jeho život. Dále se bude věnovat historii českého překladu *Malých básní v próze* a porovnání tohoto díla s dílem *Květy zla*.

Druhá kapitola se věnuje konkrétním překladatelům *Malých básní v próze* a jejich životům a dále také teorii překladu. Největší prostor zde dostává osobnost Hanuše Jelínka, který byl jedním z našich nejlepších překladatelů francouzských autorů. Mistrovské jsou také jeho překlady českých děl do francouzštiny. Je jedním ze dvou autorů, kteří přeložili *Malé básně v próze* celé a jediným autorem, který dílo přeložil dvakrát. V historii česko-

francouzských vztahů má v mnoha směrech výjimečné postavení, a proto je mu v práci věnována obzvláště velká část.

Ve třetí kapitole jsou vybrány jednotlivé básně z díla, jejichž překlady jsou následně srovnávány. Je na nich ukázána rozdílnost všech pěti překladatelů a v čem se jejich metody překladu liší. Práce se bude průběžně zabývat také charakteristikou překladatelských stylů a jejich srovnáním.

1.Baudelairovy *Malé básně v próze* a první překlady u nás

Charles Baudelaire

Charlesův otec François byl původně knězem, ale po revoluci přestal kněžskou službu vykonávat a oženil se. Dostal místo úředníka senátu, ale po návratu Bourbonů se ho vzdal. Ve svých šedesáti letech se oženil s šestadvacetiletou Carolinou Defaysovou. Po dvou letech manželství se jim v Paříži 21. dubna 1821 narodil syn Charles.

Když byl Charles teprve šest let starý, jeho otec zemřel. Matka se rok poté, co se stala vdovou, znovu vdala za důstojníka, později generála, vyslance a senátora Jacquese Aupicka. Charles a jeho nevlastní otec si nerozuměli, neměli dobrý vztah. Otčím chtěl, aby se Charles stal vojákem nebo diplomatem, ale Charles odmítal.[1] V Aupickovi viděl člověka, který mu ukradl jeho milovanou matku. Byl zklamán, že po smrti otce se matka nevěnuje jemu, ale Aupickovi. Celý život to své matce vyčítal.[2]

Baudelaire měl zájem věnovat se především literatuře. Ale rodina ho poslala na námořní cestu do Indie, aby nabyl zkušeností. Aupick si plánoval, že by se Charles mohl stát obchodníkem, avšak ani tento záměr se nezdařil. [3]

Na výpravě do Indie byl Baudelaire asi deset měsíců. Měl příležitost poznat kraje exotického Orientu, pobyl také na několika ostrovech v Indickém oceánu. Tato cesta velmi rozvinula jeho poetickou povahu. Když viděl úplně jiné prostředí a život, přírodní ráj ho obohatil duchovně a citově. Tato cesta rozvinula také jeho fantazii, její zúrodňující vliv je vidět v mnoha básních *Květů zla*.

Krátce po tom, co se vrátil z Indie, dosáhl plnoletosti. Mohl se tedy ujmout správy svého jmění, které dosahovalo výše 75 000 franků. Jmění bylo tak vysoké, že mu mohlo zajistit poklidný život, ale on většinu rozházel. [4] Žil bohémský život, v němž hrály hlavní úlohu ženy, elegantní obleky, honosné bydlení, alkohol a drogy. Své jmění během několika let prohýřil, byl proto prohlášen za finančně nesvéprávného. Na žádost příbuzenstva mu byl zbytek podílu po otci odstaven. Byla mu stanovena jen nižší finanční částka, kterou mu

---

[1] LÁTAL, Jiří. „Doslov“. In: BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav. Odeon. Praha. 1979, s.169

[2] JIRÁTOVÁ, Kristýna. *Samota uprostřed davu Charles Baudelaire a české umění*. Arbor vitae societas a Galerie Středočeského kraje. 2021, s.8

[3] LÁTAL, Jiří. „Doslov“. In: BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s.169

[4] JELÍNEK, Hanuš. *Podobizny básníků sladké Francie*. ELK. Praha. 1946, s.102

vyplácel soudem pověřený notář. Avšak Baudelaire žil i nadále rozmařile, stále více se zadlužoval a po celý zbytek života ho stíhali lichváři a soudní exekutoři. [5]

Baudelaire často vzpomínal, jak měl za doby studií problémy s profesory a spolužáky, příliš si s nimi nerozuměl. Objevila se u něj silná melancholie. Chtěl uniknout komplikovanému vztahu se svým nevlastním otcem. Baudelairova matka si se svým novým manželem rozuměla, což Baudelaire těžce nesl. Pohrdal společností, ze které pocházel a nerozuměl si s lidmi ve své generaci.[6]

Dvakrát se pokusil založit časopis, ale ani jednou se mu to nezdařilo. Byl uchvácen a fascinován dílem Edgara Allana Poea. Ovládal od malička angličtinu, protože jeho matka byla vychovávána v Anglii a mluvila na něj také anglicky. Proto pro něj nebyl problém pustit se do překladů Poea. Jeho překlady byly velmi zdařilé. Díky němu se Edgar Allan Poe stal populárním také ve Francii. [7]

Baudelaire nadále vedl bohémský život a užíval opium a hašiš, což mu způsobilo zdravotní potíže. Musel intenzivně pracovat na svých básních, aby se uživil a zaplatil dluhy. Roku 1864 odešel do Belgie. Myslel si, že tam bude mít větší úspěch, plánoval přednáškové turné, doufal, že mu přinese dost peněz. Avšak vůbec se mu tam nedařilo, v Bruselu živořil, belgická veřejnost neměla o jeho přednáškový cyklus zájem. Původně si Baudelaire myslel, že se do Francie vrátí se slávou. Ale poté, co jej v únoru 1866 postihl záchvat mrtvice, napůl ochrnul a ztratil řeč. Přijela si pro něj matka a odvezla ho zpět do Paříže. Tam také později na následky záchvatu v srpnu 1867 zemřel.[8]

Po Baudelairově smrti Charles Asselineau (1821-1874) napsal jeden z prvních Baudelairových životopisů, kde popisuje spoustu zajímavých detailů z básníkova života. Tento životopis vydal v roce 1869. [9] Nakladatel Michel Lévy, který již vlastnil všechna práva na Baudelairovy překlady Poea, nyní zakoupil ve veřejné dražbě také práva na veškerá původní básníkova díla. V letech 1868-1870 je v sedmi svazcích poprvé souborně vydal. [10]

---

[5] LÁTAL, Jiří. „Doslov“. In: BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s.169-170

[6] TOMEŠ, Jan. „Úvod“. In: BAUDELAIRE, Charles. *Hořké* propasti. Československý spisovatel. Praha. 1966, s.13

[7] JELÍNEK, Hanuš. *Podobizny básníků sladké Francie*, s.107

[8] LAGARDE, André. *Francouzská literatura 19. století*. Nakladatelství Garamond. Praha. 2008, s.430

[9] BAUDELAIRE, Charles. *Úvahy o některých současnících*. Ed. Jan Vladislav. Odeon. Praha 1968, str. 343

[10] BAUDELAIRE, Charles. *Petit poèmes en prose. Malé básně v próze*. Nakladatelství Garamond. Praha. 2014, s. 3

Porovnání *Malé básně v próze – Květy zla*

Baudelairovým vrcholným dílem je básnická sbírka *Květy zla (Les Fleurs du Mal)*, která byla vydána v roce 1857. Do sbírky promítl svou osobnost i zkušenost svého rozmanitého života. Později byl Baudelaire řazen ke skupině prokletých básníků.

V *Květech zla* se inspiroval tím, co viděl kolem sebe. Psal však novým způsobem, nekopíroval odpozorovanou skutečnost. V celém díle jde především o imaginaci. Velkým tématem je zde také zlo, které je symbolem, čímž báseň vystupuje nad realitu. Zlo je téma, o kterém ostatní autoři tehdejší doby téměř nepsali. Jen francouzský spisovatel Pétrus Borel napsal v roce 1833 dílo *Champavert*, nemorální povídky, ve kterých popisuje různé brutální činy. Hlavní myšlenkou díla *Květy zla* je nemožnost člověka dosáhnout štěstí. Když Baudelaire mluví v tomto díle o štěstí, je to pouze v rámci snů nebo vzpomínek.
V opravdovém světě je tedy jediná pozitivní hodnota umění, které usiluje o krásu. [11]

Baudelaire se cítil jako samotář, který se odděluje od davu. Dalo by se to nazvat odcizováním jedince od společnosti. Proto je v této sbírce zpověď člověka, který se nachází mezi světlem a temnotou, ve střetu dobra a zla. Baudelaire v díle také popisuje svědectví o zhroucení a nenávisti ke všemu. [12]

Některé z básní ze sbírky *Květy zla* Baudelaire napsal již na počátku čtyřicátých let, ale k jejich finálnímu vydání došlo až roku 1857. Po tom, co byla sbírka vydána, se objevila oficiální kritika, která dílo označila za pohoršující. Baudelaire byl potom soudně stíhán za mravní urážku, a dokonce byl odsouzen k tučné pokutě. Baudelaire v Květech zla popisuje, jak je člověk zmítán mezi různými extrémy.

Později napsal Baudelaire další významné dílo *Malé básně v próze (Petits poèmes en prose*), které psal v letech 1855-1867, avšak vyšlo teprve roku 1869, po básníkově smrti. Jestli byly *Malé básně v próze* vůbec dokončené, nebo co s nimi autor ještě zamýšlel udělat před vydáním, není známo. Jejich původní název byl *Pařížský Spleen (Le Spleen de Paris*).

V tomto díle píše o době, ve které žil, o společnosti a obyvatelích Paříže. Vytříbeným jazykem zde zachycuje nějaký výstup, metaforu, náladu nebo krátkou historku. Slovo „splín“ zřejmě odkazuje k jednomu oddílu *Květů zla*. *Malé básně v próze* mají společná témata s dílem *Květy zla*, kterými jsou beznaděj, smutek, bolest, melancholie, velkoměsto,

[11] SOUKAL, Josef. *Přehled dějin literatury 2*. SPN. Pedagogické nakladatelství. Praha. 2006 s. 69

[12] JIRÁTOVÁ, Kristýna. *Samota uprostřed davu – Charles Baudelaire a české umění*, s. 11

lidé.[13]

Malé básně v próze je sbírka padesáti rytmizovaných próz. Básně se vztahují k Paříži a vyjadřují nějakou náladu, alegorii nebo krátký příběh. Zabývají se moderním člověkem a jeho problémy. Baudelaire nachází za smyslovým světem jiný, vnitřní svět, do kterého se dá dostat pomocí symbolů a obrazného myšlení. Již v dřívější době se pokoušel o vystižení vnitřního světa směr subjektivní romantismus. Podobným stylem psali také básníci, kteří se řadili do nově se vytvářejícího směru nazývaného moderna, jejichž tvorba již předjímá modernismus.[14]

Baudelaire konkrétně v básni *Oči chudých* ve sbírce *Malé básně v próze* dal jasně najevo soucit k utlačeným a vyděděným vrstvám společnosti. Jde o jasný opak ke *Květům zla*, protože se zde objevuje zájem o sociální otázky, který je ve výrazném protikladu k aristokraticky pociťovanému estetismu v *Květech zla*. [15]

Baudelaire v *Květech zla* píše o smutku, nachází krásu ve zlu, zároveň je v jeho poezii více života než v běžné konvenční poezii. Sám Baudelaire nazýval svou knihu *Květy zla* „hrozná kniha“, do které vložil všechno své myšlení, celé srdce, svou zbožnost i veškerou nenávist. Objevuje se tu také vylíčení vlastní bolesti, nadějí, selhání a úpadku. Prostřednictvím vlastní zkušenosti chtěl ukázat tragédii lidského bytí, často skrytou pod falešnou cudností. [16]

Květy zla obsahují také milostné verše. Inspirací pro ně Baudelairovi byla postava mulatky Jeanne Duvalové, se kterou měl Baudelaire vztah. Ve velkém městě se cítil osamocen. Jeho osamělost a opuštěnost se projevuje v básních. [17]

V *Květech zla* píše Baudelaire o vášni, která je pro lidstvo zničující pohromou, a také o negativních stránkách, které život přináší. Baudelaire rozlišuje v básních lásku smyslnou a zduchovnělou. Lásku smyslnou poznal s Jeanne Duvalovou a lásku zduchovněnou s paní Sabatierovou. Ani jedna z těchto dvou druhů lásek pro něj nebyla ideální. Celkově řadí lásku mezi zdroje spleenu. [18]

Podle dobových soudů byla kniha *Květy zla* urážkou náboženství a morálky.[19]

---

[13] LÁTAL, Jiří. „Doslov“. In: BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 172

[14] SOUKAL, Josef. *Přehled dějin literatury 2*, s. 69

[15] JELÍNEK, Hanuš. *Podobizny básníků sladké Francie*, s. 106

[16] LAGARDE, André. *Francouzská literatura 19. století*, s. 430

[17] SLAVÍK, Ivan. „Doslov“. In: BAUDELAIRE, Charles. *Květy zla.* Překlad: SLAVÍK, Ivan. Mladá fronta. Praha. 1976, s. 143

[18] LAGARDE, André. *Francouzská literatura 19. století*, s. 436

[19] LAGARDE, André. *Francouzská literatura 19. století*, s. 439

V *Květech zla* i v *Malých básních v próze* se setkáváme s chudáky, vyvrženci společnosti. Baudelaire se do nich uměl vcítit, byl s nimi mravně i duchovně spojen. V obou sbírkách se objevují sociální témata. [20]

V *Malých básních v próze* Baudelaire použil nové téma, ve kterém klade důraz na soucit s nejvíce zranitelnými lidmi, s nuzáky. V básních se zaměřuje na osamění člověka v anonymním davu.[21] V *Květech zla* píše o smutku, o ženách, o smrti, o znechucení životem, o hledání krásy v ošklivosti, naproti tomu v *Malých básních v próze* projevuje zájem o chudinu v pařížské společnosti. Proto byly také *Květy zla* zakázané a na svou dobu skandální.

To, že Baudelairovo dílo je čteno, to, že se o něm píše a má vliv i do budoucích generací, svědčí o tom, že je to dílo živé. Přesto za svého života byl Baudelaire outsider. Společnost ho neuznávala, neměla k němu úctu, nebrala ho vážně, jeho básně se lidem nehodily a byly pro ně skandální. Svými básněmi se Baudelaire nehodil do své doby a svým stylem básní provokoval měšťanskou společnost. [22] Tyto originální a vzácné básně jsou však Baudelairovým nejcennějším odkazem.

Některé z básní ze sbírky *Malé básně v próze* se mohou rovnat básním ze sbírky *Květů zla*. [23] V Baudelairových básních jsou neobyčejně silné pocity odrážející jeho hlubokou senzitivitu. Jeho poezie se snaží vytvořit a podat krásu v opojných obrazech a metaforách.[24]

---

[20]BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav. Doslov: LÁTAL, Jiří. Odeon. 1979, s. 175

[21] LAGARDE, André. *Francouzská literatura 19. století*, s. 454

[22] SLAVÍK, Ivan. „Doslov“. In: BAUDELAIRE, Charles. *Květy zla.* Překlad: SLAVÍK, Ivan, s. 141

[23] JELÍNEK, Hanuš. *Podobizny básníků sladké Francie*, s. 110

[24] TOMEŠ, Jan. „Úvod“. In: BAUDELAIRE, Charles. *Hořké* propasti. Československý spisovatel. Praha. 1966, s. 11

První překlady *Malých básní v próze* do českého jazyka

V Čechách se objevily první překlady Baudelaira v časopisu Lumír, vyšly v roce 1875. Byly to básně ze sbírky *Květy zla*, konkrétně *Vodotrysk* a *Duše vína*, které přeložil Jaroslav Vrchlický.[25]

První překlady *Malých básní v próze* do češtiny uveřejnil v časopisu Lumír v roce 1877 Bedřich Frída. Jednalo se však pouze o ukázky několika básní. Byly to básně *Starý kejklíř* (str. 46), *Oči chudých* (str. 222), *Samota* (str. 383-384), *V jednu hodinu v noci* (str. 383), *Koláč* (str. 319)[26]

O rok později, v roce 1878, vyšly Frídovy ukázky *Malých básní v próz*e také v časopisu Ozvěna. Byly to básně *Hodiny, Jen opojení, Pes a voňavka, Okna, Zástupy lidu.*[27] Další překlad *Malých básní v próze* se vyskytl v časopisu *Rozhledy* v srpnu 1897, kde vyšel anonymně. Byly v něm básně *Cizinec, Každý svou chiméru, Okna, Opíjejte se, Která je pravá?, Dary luny, Hrdinská smrt.*[28] Nejpravděpodobnějším překladatelem těchto sedmi básní je Hanuš Jelínek, který začal překládat Baudelairovy *Malé básně v próze* již v době kolem roku 1896.[29] Je tedy možné, že v roce 1897 mohl mít přeloženo sedm básní a anonymně je otisknout.

Dále v roce 1898 přeložil Stanislav Kostka Neumann osmnáct básní z díla *Malé básně v próze*, věnoval je Zdence Braunerové. Dílo nazval *Výbor z Malých básní v prose*.

První úplný překlad tohoto díla pořídil Hanuš Jelínek v roce 1901 a revidoval jej roku 1932. Následně v roce 1967 přeložil také celé dílo Jaroslav Fořt.[30]

Všechna vydání jsou bez ilustrací. Jen *Malé básně v próze* z roku 1979, které přeložil Jaroslav Fořt, obsahují oproti předchozím vydáním navíc ilustrace. Ty zhotovil ilustrátor Jaroslav Šváb. [31]

---

[25] JIRÁTOVÁ, Kristýna. *Samota uprostřed davu – Charles Baudelaire a české umění*, s. 65

[26] MERHAUT, Luboš. *Vedle sebe šli jsme dálnou poutí, Vzpomínky ze života dvou bratří. Bedřich Frída, Jaroslav Vrchlický.* Univerzita Karlova, Filozofická fakulta. Praha. 2016, s. 24

[27] FRÍDA, Bedřich. 1878. „Hodiny“, Jen opojeni“, „Pes a voňavka“, „Okna“, „Zástupy lidu“, Ozvěna, časopis. Praha. s. 120-121

[28]Anonym. 1897. "Cizinec", "Každý svou chiméru", "Okna, Opíjejte se", "Která je pravá? ", "Dary luny", "Hrdinská smrt", Rozhledy, časopis. Praha. s. 1011-1016

[29] JELÍNEK, Hanuš. *Básnické překlady*. Úvod: FRYČER, Jaroslav. Odeon. Praha. 1983, s. 16

[30] LÁTAL, Jiří. „Doslov“. In: BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav. s. 175-176

[31] LÁTAL, Jiří. „Doslov“. In: BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 6

Na začátku dvacátého prvního století vydal Zdeněk Hron publikaci s názvem *Plameny v zrcadle, francouzské básně v próze*, ve které uveřejnil pět básní z Baudelairových *Malých básní v próze*. Toto dílo také obsahuje ilustrace, které vytvořila Helena Wernischová.[32]

[32] HRON, Zdeněk. *Plameny v zrcadle francouzské básně v próze*, Nakladatelství Petrkov. 2015, str. 7

2. Překladatelé *Malých básní v próze*

Bedřich Frída

Bedřich Frída byl překladatel, prozaik a divadelní kritik. Narodil se 1. července 1855. Jeho příjmení může být psáno Frída nebo Frida. Jeho otec byl kupec, kvůli svému povolání hodně cestoval a musel se stěhovat, tak své potomky dával na výchovu svým příbuzným kněžím. Bedřich Frída byl od věku tří let svěřen do péče strýci faráři v Chvatěrubech u Kralup. Tam také zahájil svou školní docházku.

V roce 1865 se vrátil k rodičům, kteří nyní bydleli v Domažlicích, kde absolvoval čtvrtý ročník základní školy a první ročník reálky. Potom mu rodiče dovolili studovat na Akademickém gymnáziu v Praze, kde bydlel v letech 1867-1869 a 1873 se svým starším bratrem Emilem (Jaroslavem Vrchlickým). Ten v něm probudil zájem o literaturu.

V roce 1873 Bedřicha Frídu postihla cholera, musel odjet ke strýci do Chvatěrub, kde se z choroby léčil. Roku 1874 se strýc přestěhoval do Prahy a Frída jel s ním. Bydlel s ním v bytě na Hradčanech. V tomto roce s bratrem Jaroslavem Vrchlickým navštívil drážďanské a mnichovské galerie.

Po maturitě v roce 1875 studoval na Filosofické fakultě dějiny umění, historii a jazyky. V roce 1880 složil státní zkoušku z dějepisu a zeměpisu, získal aprobaci pro vyšší gymnázia. Začal učit na Vyšší dívčí škole v Praze. V roce 1883 byl na této škole jmenován profesorem. Ještě tohoto roku se oženil s Boženou Veselou, která byla sestrou manželky básníka J. V. Sládka, s kterým měl Frída důvěrné přátelství. V letech 1877-1879 ho za jeho nemoci Frída zastupoval v řízení Lumíru.

Frída si osvojil značné vzdělání, zvláště přehled evropských literatur, který bohatě uplatnil ve své překladatelské i kritické praxi, také jako dramaturg Národního divadla, kde působil od roku 1891. Uvedl k nám hlavně francouzská dramata.

Své funkce se vzdal v roce 1896, když byl jmenován ředitelem na Vyšší dívčí škole. Působil i v ředitelství Svatoboru, v Umělecké besedě, kde také často přednášel. Také přednášel v Náprstkově americkém klubu dam, který založil Vojta Náprstek/Fingerhut. Jednalo se o nejdůležitější feministickou organizaci u nás v této době.

V roce 1910 Frída odešel do výslužby. Zemřel na sklonku první světové války na španělskou chřipku. Pohřben byl na vyšehradském hřbitově.[33]

---

[33]FORST, Vladimír. *Lexikon české literatury 1 A-G*. ACADEMIA. Praha. 1985, s. 753.

V roce 1877 vydal jeho bratr Jaroslav Vrchlický dílo *Poesie francouzská nové doby*, ve kterém byly také překlady z Baudelairových *Květů zla*. Jednalo se o básně *Hudba, Vodotrysk, Duše vína, Hymna kráse, Don Juan v pekle*.[34]

Většina Frídových překladů pochází z poslední třetiny devatenáctého století. Knižně nebo časopisecky publikoval přes 90 překladů, románů a povídek. Přeložil díla těchto francouzských autorů: Alexandr Dumas mladší, Eugène Marin Labiche, Octave Feuillet, Édouard Pailleron, Georges Ohnet, François Coppée, Alphonse Daudet, Théophile Gautier, Jean Richepin, Émile Zola a Molière.

V Národním divadle přeložil Frída přes 60 divadelních her. Působil tam jako dramaturg po smrti Ladislava Stroupežnického. Frída se soustředil na módní francouzský konverzační repertoár a tzv. divadlo velkého stylu.
Většina jeho prozaických překladů vyšla v Lumíru. [35] Časopis Lumír byl centrálním orgánem pro skupinu Lumírovců. V sedmdesátých letech devatenáctého století byl jediný literární časopis, který preferoval umění, jež nebylo striktně založené na nacionalismu, ale více na estetických hodnotách. Od roku 1877 až do roku 1898 ho vedl Josef Václav Sládek. Do časopisu Lumír přispívalo mnoho autorů, také spousta realistů, nejvíce Jaroslav Vrchlický a Julius Zeyer.

Pojem „lumírovci“ dnes literární věda vnímá jako problematický. Doporučuje se používat jiný termín – „parnasisté“ (podle francouzského vzoru), který spojuje autory podle podobného postoje k umění, ne podle publikační platformy.[36]

V roce 1877 v Lumíru vyšly ukázky Frídových překladů z díla *Malé básně v próze*.[37] Roku 1878 vyšla Ozvěna jako románová příloha k humoristickému týdeníku Paleček, který přinášel původní i přeloženou prózu a básně. Časopis pořádal Bedřich Frída. Vyšlo zde v anonymním překladu pět z *Malých básní v próze*, které přeložil Frída. [38]
Ačkoliv Frída z počátku horlivě překládal Malé básně v próze, později ve svém životě se k jejich překládání již nevrátil.[39]

---

[34] VRCHLICKÝ, Jaroslav. *Poesie francouzská nové doby*, Nakladatelství dr. Ed. Grégra. Praha, s. 50-55

[35] FORST, Vladimír. *Lexikon české literatury*, *Osobnosti, díla, instituce 1 A-G*. Academia, s. 753-754

[36] MARTÍNKOVÁ, Věra. *Literatura 2*, TRIPOLIA, s. r. o., Praha. 2001, s. 92

[37] FRÍDA, Bedřich. 1877 „Starý kejklíř“, „Oči chudých“, „Samota“, „V jednu hodinu v noci“, „Koláč“ Lumír, časopis zábavný a poučný, Praha. s. 46–383

[38] OPELÍK, Jiří. *Lexikon české literatury 3/II P-Ř*, Academia. Praha. 2000, s. 757-761

[39] MERHAUT, Luboš. V*edle sebe šli jsme dálnou poutí, vzpomínky ze života dvou bratří, Bedřich Frída, Jaroslav Vrchlický*, s. 24

Celkem přeložil Frída z Malých básní v próze jen deset básní. Byl průkopníkem v této překladatelské práci, protože byl úplně prvním překladatelem, který se do Baudelairových básní pustil. Přeložil básně: *Hodiny, Jen opojeni, Pes a voňavka, Okna, Zástupy lidu, Starý kejklíř, Koláč, Oči chudých, Samota, V jednu hodinu v noci.* Proč si Frída vybral pro svůj překlad právě tyto básně není nikde uvedeno. Pravděpodobně mu přišly zajímavé a také mu je mohl doporučit jeho bratr Jaroslav Vrchlický, který Baudelaira již v té době překládal.

Stanislav Kostka Neumann

Stanislav Kostka Neumann žil v letech 1875–1947. Narodil se v Praze do rodiny advokáta, staročeského poslance. Stanislav nedokončil studium na gymnáziu a na obchodní akademii.

V roce 1893 se stal novinářem a psal pro deník *Hlas národa*. Ještě toho roku byl zatčen jako jedna z hlavních osobností spolku *Omladina* a byl čtyři měsíce vězněn ve vyšetřovací vazbě. Posléze byl propuštěn na kauci. V únoru roku 1894 byl odsouzen na čtrnáct měsíců odnětí svobody a trest si odpykal ve věznici v Plzni na Borech.

V roce 1904 odešel do Vídně a následně na Moravu, kde strávil deset let. V květnu 1915 nastoupil Neumann na frontu do Albánie. Roku 1917 se vrátil z války domů.

V roce 1934 se přestěhoval na pár let do Poděbrad, kde se léčil se svou srdeční chorobou. Následně v roce 1939 se přemístil do Železných hor. Po skončení druhé světové války odešel do Prahy, kde v roce 1947 zemřel.

Neumann byl především básník, prozaik, publicista a překladatel, angažoval se v sociálních hnutích, nejdříve jako anarchista a později jako komunista. Kulturně a literárně ovlivnil českou společnost. Nejprve byl součástí dekadentní skupiny, poté se prosadil také ve skupině předválečné moderny. Angažoval se také jako jeden z programových mluvčí hnutí proletářské literatury.

V půlce devadesátých let devatenáctého století psal Neumann poezii ve výrazně dekadentně-symbolistickém duchu. V letech 1929 až 1930 mu vyšla vědeckopopulární práce, která obsahovala tři díly. Neumann ji nazval *Francouzská revoluce*. Práce pojednává o dějinách bojů francouzské společnosti na sklonku 18. století. Díl první se jmenuje *Zápas s královstvím*, díl druhý *Zápas s občanskou reakcí* a díl třetí *Zápas s demagogií a korupcí*.

Neumann přeložil spoustu francouzských autorů. Byli to například Pierre Louÿs, od kterého přeložil dílo *Afrodita* roku 1897, Alphe Retté, od kterého v roce 1899 přeložil dílo

Volnost, Rovnost, Bratrství. V roce 1905 přeložil dílo *Listy z Malajska* od Paula Adama a také dílo *Svítání* od Émila Verhaerena. V roce 1909 přeložil též dílo *Z Mazasu do Jeruzaléma* od autora Zo d' Axa. V roce 1928 následoval jeho překlad díla *Ostrov tučňáků* od Anatola France. V témže roce přeložil Neumann *Nebezpečné známosti* od Choderlose de Laclose a v roce 1929 pokračování díla *Nebezpečné známosti 2*. Dále přeložil v roce 1930 dílo *Prostopášná naivka* od Sidonie Gabrielle Colette. Roku 1935 přeložil dílo *Zraněná srdce* od Francise de Miomandre.[40]

Je důležité zmínit, že Stanislav Kostka Neumann v roce 1898 vytvořil výbor z vlastních překladů *Baudelairových Malých básní v próze*. Tuto knihu vydal v rámci edice *Symposion* nakladatel Hugo Kosterka.[41]
Baudelaira vnímal Neumann jako spřízněnou duši a v předmluvě chválí jeho tvorbu.[42] Tuto předmluvu věnoval výtvarnici Zdence Braunové.[43]

Stanislav Kostka Neumann přeložil z díla *Malé básně v próze* osmnáct básní. Vyšly mu pod názvem *Výbor z Malých básní v prose*. Byly v něm básně: *Cizinec, Confiteor umělce, Dvojí komnata, Každý chiméru, Davy, Koláč, Hemisféra ve vlasu, Pokušení čili Eros, Plutus a Sláva, Samota, Krásná Dorothea, Oči chudých, Hrdinná smrt, Thyrsa, Opájejte se, Okna, Touha malovati, Dobrodiní Luny, Čistokrevný kůň.* Čím si zasloužilo pozornost těchto osmnáct básní z celkového počtu padesáti, které si Neumann vybral, nám není známo. V úvodu svého Výboru z Malých básní v prose se o tom nezmiňuje. Jen šest básní z jeho osmnácti přeložil před ním Bedřich Frída. Takže dvanáct básní přeložil Neumann jako úplně první na našem území.[44]

---

[40] OPELÍK, Jiří. *Lexikon české literatury 3/1 M-O*, s. 509-513

[41] KAUTMAN, František. *St. K. Neumann Člověk a dílo (1875-1917)*, Academia, nakladatelství Československé akademie věd. Praha. 1966, s. 53

[42]JIRÁTOVÁ, Kristýna. *Samota uprostřed davu – Charles Baudelaire a české umění*, s. 81

[43] BAUDELAIRE, Charles. *Výbor z Malých básních v prose*. Překlad: NEUMANN, Kostka, Stanislav. Sympsosion. 1898, s. 5

[44] BAUDELAIRE, Charles. *Výbor z Malých básních v prose*. Překlad: NEUMANN, Kostka, Stanislav, s. 64

Hanuš Jelínek

Hanuš Jelínek byl spisovatel, esejista, divadelní kritik, básník, redaktor, překladatel, diplomat, pracovník ministerstva zahraničí a učitel. Narodil se 3. září roku 1878 v Příbrami. Byl pokřtěn v chrámu sv. Jakuba na jméno Jan Křtitel. Z toho důvodu se někdy jako dítě podepisoval Jan.

Když byly Hanušovi čtyři roky, jeho matka odjela s ním a s jeho mladší sestrou Růženkou ke svým rodičům do Prostějova, odkud pocházela. Hanušův otec zůstal v Příbrami sám. Matka neřekla svým dětem, proč otce opouští, avšak v této době nebylo ve společnosti vůbec zvykem opustit svého manžela, důvody musely být tedy vážné.

Později se však matka vrátila s dětmi zpět do Příbrami a měli s otcem dalšího syna, kterého pojmenovali František. Byl o šest let mladší než Hanuš.[45]
Když Jelínek nastoupil do školy, měl velmi dobré výsledky. Když mu bylo devět let, jeho otci se stal nešťastnou náhodou úraz a na jeho následky zemřel. Hanušově matce bylo třicet pět let a stala se tak vdovou se třemi dětmi.[46]

V roce 1893 napsal Jelínek první sonet. Byl věnován prvnímu výročí obětem důlního neštěstí, které se v Příbrami stalo. V dole Marie vypukl požár a zemřelo tehdy 319 lidí. Jeho sonet byl vytištěn v příbramském časopisu Horymír. [47]

Ve věku patnácti až sedmnácti let psal Hanuš Jelínek skoro každý den básně. Byly to jeho mladé básnické pokusy. Již zde se ukázal jeho vztah k melodičnosti.[48]

Na základě četby Václava Beneše Třebízského a Aloise Jiráska se u Jelínka objevilo silné vlastenecké cítění, které ho později přivedlo k zájmu o politiku. Na gymnáziu se kamarádil se dvěma chlapci – s Václavem Ertlem a Juliem Glücklichem, se kterými ho spojovala láska ke svobodě a nenávist k rakouské monarchii. [49]

Jelínek se angažoval v hnutí *Omladina* a přátelil se s dr. Antonínem Hajnem, redaktorem a nakladatelem, který byl jednou z vůdčích osobností hnutí. Jelínek za ním jezdil do Prahy. Chtěl tam jezdit nadále, ale jeho matka mu to zakazovala, tak tam jezdit přestal. Krátce potom na podzim 1893 byli všichni vůdcové hnutí zatčeni, obžalováni a v únoru 1894

---

[45] FRYŠ Josef. *Dvanáct osudů čtyř staletí*. PBtisk s. r. o., Příbram. 2008, s. 102

[46] FRYŠ, Josef, *Dvanáct osudů čtyř staletí*, s. 102-104

[47] FRYŠ, Josef. *Dvanáct osudů čtyř staletí*, s. 104

[48] JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy.* Nakladatelství Fr. Borový. Praha. 1947, s. 96

[49] JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy*, s. 80-81

také odsouzeni.[50]

V roce 1896 složil Jelínek maturitu. Kromě matematiky neměl z žádného předmětu obavy. Maturitní zkoušku složil úspěšně. [51] Později v tomto roce šel studovat na filozofickou fakultu do Prahy němčinu a češtinu. Posléze češtinu vyměnil za francouzštinu.[52] Na fakultě přednášel Jaroslav Vrchlický a Jelínka oslovily jeho přednášky z literární historie. Vrchlický si ho oblíbil od té chvíle, když u něj Jelínek kolokvoval z anglické poezie. Vrchlický půjčoval Jelínkovi francouzské knihy, například Tristana Corbièra, díky tomu se Jelínek rozhodl ve druhém semestru, že přestoupí ze slovanské filologie na studium francouzštiny. [53]

V době, kdy Jelínek na fakultě studoval, tam učil i profesor T. G. Masaryk, který byl nejoblíbenějším profesorem fakulty. Jeho přednášky praktické filozofie měly velkou účast studentů. Také Jelínek jeho přednášky navštěvoval a poprvé se tam setkal s Viktorem Dykem, povídali si spolu o literatuře i o politice. Posléze se z nich stali blízcí přátelé.[54]
Během studia dostal Jelínek možnost jako stipendista odjet do Paříže studovat na sorbonnskou univerzitu. Této možnosti využil dvakrát. Strávil tam semestr 1897/1898 a semestr 1899/1900. Postupně tam navázal blízké kulturní styky s Francouzi.[55]

Na své první cestě do Paříže, na přestupu ve francouzském městě Nancy, slyšel kolem sebe francouzštinu místních lidí a uvědomil si, že nerozumí úplně perfektně a nebude tak snadné dorozumět se v Paříži s rodilými Francouzi. [56]
V Paříži měl ubytování ve středisku českých umělců a studentů. Studoval na filozofické fakultě Sorbonny a se studiem neměl žádné problémy. Seznámil se důkladně s francouzskou literaturou. Ve francouzštině se zdokonaloval také tím, že chodil do různých kabaretů, kde slyšel pravý pařížský jazyk. Ve francouzštině dělal rychle pokroky.[57]
Seznámil se s významnými českými osobnostmi, které v té době v Paříži působily – s Františkem Kupkou a Alfonsem Muchou, jehož ateliér často navštěvoval.[58]

Když se Jelínek vrátil ze svého prvního pobytu v Paříži, dostal nabídku učit

---

[50] JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy*, s. 84-85

[51] JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy*, s. 125

[52] FORST, Vladimír. *Lexikon české literatury 2/I. H-J*, s. 490

[53] JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy*, s. 132

[54] JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy*, s. 133-134

[55]FORST, Vladimír. *Lexikon české literatury 2/I. H-J*, s. 490

[56]JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy*, s. 147

[57] FRYŠ, Josef. *Dvanáct osudů čtyř staletí*, s. 106

[58] JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy*, s. 155

ve dvojtřídní obchodní škole v Mělníku. Tuto nabídku přijal. Učil v obou ročnících češtinu, francouzštinu a němčinu.[59] Přestože učil v Mělníku, s fakultou, na které studoval, byl stále v kontaktu. Ke konci roku obdržel zprávu, že má možnost jet opět do Paříže, protože mu bylo uděleno stipendium na další semestr.[60]

Na své druhé cestě do Paříže Jelínek putoval vlakem přes Berlín, Hamburk, Utrecht, Amsterdam a Brusel. Tentokrát jel do Paříže s větším sebevědomím a s menší naivitou než při své první návštěvě Paříže. Nyní se zde seznámil s francouzským profesorem Ernestem Denisem, který se zabýval bohemistikou. Denis poznal, že má Jelínek velký potenciál. Měli spolu velmi dobré vztahy.[61]

V roce 1900 Jelínkovi vyšla studie o moderní české poezii *La littérature tchéque contemporaine* ve francouzském časopise *Mercure de France*.[62]

Šéf redaktor časopisu Alfréd Vallette byl s Jelínkovou studií tak spokojen, že mu navrhl, aby převzal rubriku *Lettres Tchéques* po Jeanovi Rowalskim, který se vlastním jménem jmenoval Alexandr Bačkovský a ve Francii používal tento pseudonym. Jelínek podepsal svůj článek jménem, které užíval jeho otec, když se v mladých letech snažil psát básně: Jan Otakar Jelínek. Vallette mu na to řekl, že je to pěkné české jméno a posléze bez Jelínkova vědomí příjmení Jelínek odebral a celý pseudonym trochu poupravil, a tak vznikl pseudonym Jean Otokar.

Jelínek se v rubrice snažil prosadit, aby se Francouzi začali zajímat více o českou kulturu. Uvědomoval si, že jeho vlast má vyspělou kulturu a poezii, ale že je Francouzům poněkud vzdálená. Jelínek si doposud myslel, že jeho životním úkolem je psát poezii, ale nyní si začal uvědomovat, že je to spíše získání náklonosti Francie k českému národu.[63]

Při svém druhém pobytu v Paříži se zdokonalil ve francouzštině natolik, že ovládal velmi dobře i její psanou podobu. Mluvil již zcela plynně a bez přízvuku. Po jednom semestru na Sorbonně se vrátil zpět do Čech.[64]

Studium na univerzitě ukončil v roce 1900. Poté učil jako suplující učitel na c. k. vyšší reálce v Praze na Žižkově. Jelínek měl při své práci učitele dostatek času ke své literární práci. Překládal také divadelní hry. V domě, ve kterém v Praze Jelínek žil, bydlela také

---

[59] JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy*, s. 178

[60] JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy,* s. 185

[61] JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy*, s. 193-194

[62] FRYŠ, Josef. *Dvanáct osudů čtyř staletí,* s. 106

[63] JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy*, s. 208-210

[64] FRYŠ, Josef. *Dvanáct osudů čtyř staletí*, s. 106

spousta herců a literátů. Jeden z jeho sousedů byl Jaroslav Kvapil, který se stal šéfem činohry Národního divadla. Díky němu mohl Jelínek zahájit svou činnost jako divadelní překladatel.

V roce 1901 Jelínkovi poprvé vyšel překlad Baudelairových *Malých básní v próze*. V úvodu knihy je napsaný Baudelairův životopis. Tento překlad Jelínek provedl na radu Jaroslava Vrchlického.[65] Když Jelínek přeložil v roce 1901 *Malé básně v próze* poprvé, byl ještě začínající a nezkušený překladatel, proto se rozhodl po více než třiceti letech, že toto dílo přeloží znovu a něco v překladu upraví. A tak vznikl jeho druhý překlad *Malých básní v próze*, který vyšel v roce 1932. Ze všech Jelínkových překladů je toto jediné dílo, k jehož překladům se po letech vrátil. U básně číslo IX. změnil dokonce název. V prvním překladu z roku 1901 se báseň jmenovala *Špatný skleničkář*, nyní název změnil na *Špatný sklenář*. [66]

Při zkoumání Jelínkovy překladatelské práce musíme překlad Malých básní v próze posuzovat odděleně, protože Jelínek překládal francouzskou středověkou poezii, lidovou a současnou. Dílo Charlese Baudelaira řadíme do současné poezie, Jelínek byl starší jen o padesát osm let než Baudelaire.

Hanuš Jelínek se přikláněl k formě překladatelství, které bylo pokračováním stylu Jaroslava Vrchlického. Vždy oceňoval jeho tvorbu. Ale od svého vzoru se oddálil v technice při tvorbě *Malých básní v próze*, kde je patrný vliv myšlenek dekadence a České moderny. První verze překladu ze začátku dvacátého století není dokonalá, protože Jelínek nebyl ještě příliš zdatný v překladu ve stylistických a významových odstínech francouzštiny. Často se v první verzi dopouští jazykových nesprávností. Například: *Les glaces panachées – nakupené zmrzliny*, nebo v případě: *sa gorge pointue – štíhlé hrdlo*, nebo název básně č. 9: *Le mauvais vitrier*, které Jelínek přeložil *Špatný skleničkář*. Také ve velkém rozsahu uplatňoval ve svých překladech ukazovací zájmena, která používal, pokud překládal francouzský určitý člen. Nejvíce se vliv moderní překladatelské kultury ukázal v nadměrném používání lexikálních a pravopisných exotismů, což se projevilo ve slovech*: bassin, bizarrní, dechiffrovati, interess, kostum, mystérní, promeneur* a *taille*, kterými chtěl Jelínek ukázat důležitost modulace překládaného jazyka.[67]

Ve svém druhém vydání o třicet let později Jelínek provedl modernizaci slovní zásoby, když slovo *dechiffrovati* nahradil slovem *luštiti*. V dalším případě provedl modernizaci pravopisu, když slovo *kostum* předělal na *kostym*, slovo *mysterní* na *tajemný*, výraz

[65] JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy,* s. 252-253

[66] FRYČER, Jaroslav. In: JELÍNEK, Hanuš. *Básnické překlady*. Odeon. Praha. 1983, s. 31

[67] FRYČER, Jaroslav. In: JELÍNEK, Hanuš. *Básnické překlady*, s. 32

promeneur změnil na *muž, jenž se prochází*. Také provedl opravy, které vedly k dosažení cíle, kterým bylo v překladu zachytit notu a rytmičnost původního díla. [68]

Od poloviny září roku 1901 učil Jelínek na Obchodní akademii v Resslově ulici v Praze jako učitel francouzštiny. [69] S Viktorem Dykem založil roku 1902 *Kruh českých spisovatelů.* Jednalo se o nové literární sdružení. Chtěli vytvořit středisko, které bude shromažďovat všechny významné literární osobnosti mladé literatury.[70]

Počátkem roku 1902 Jelínek vydal vlastním nákladem svoji sbírku jménem *Konec karnevalu*. Krátce potom vyšla sbírka v nakladatelství Hugo Kosterka. Byla v ní zahrnuta i Jelínkova mladistvá próza z let 1895–1896. Hugo Kosterka byl Jelínkův společník, dlouho působil v Kruhu českých spisovatelů, kde měl na starost funkce spolku a finance. [71]

Jelínek složil závěrečné zkoušky z francouzštiny na univerzitě v roce 1903 a z němčiny na druhý pokus v roce 1904.[72] V roce 1903 se seznámil s dcerou Aloise Jiráska, s malířkou Boženou Jiráskovou. O dva roky později v roce 1905 měli svatbu.[73] Na svatební cestu novomanželé odjeli do Francie. Tam se později Jelínek seznámil s Milanem Rastislavem Štefánikem, který byl tehdy astronom a od roku 1904 působil ve Francii. Novomanželé Jelínkovi byli ve Francii měsíc, potom se vrátili zpět do Čech.[74]

Jelínek na doporučení Jaroslava Vrchlického shromažďoval materiál pro svou disertační práci o vztahu André Chéniera k antice. Brzy však zjistil, že toto téma pro něj není to pravé a začal se zabývat novější francouzskou poezií. [75]

Na základě toho napsal knihu *Melancholikové*, kterou o prázdninách 1907 dokončil. Hned potom si ji zadal jako svou disertační práci. V roce 1908 Jelínek tuto práci obhájil a získal doktorát. Jeho disertační práce vyšla následujícího roku na jaře 1908 v nakladatelství Jan Otto pod názvem *Melancholikové studie z dějin senzibility v literatuře francouzské.*[76] V knize píše o genezi moderní sensibility ve francouzské literatuře. Popisuje vývoj sensibility francouzských autorů od třetiny osmnáctého století. V knize píše také o významných

---

[68] FRYČER, Jaroslav. In: JELÍNEK, Hanuš. *Básnické překlady*, s. 33

[69] FRYŠ, Josef. *Dvanáct osudů čtyř staletí*, s. 108

[70] JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy*, s. 275

[71] JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy,* s. 276

[72] FRYČER, Jaroslav. In: JELÍNEK, Hanuš. *Básnické překlady*, s. 13

[73] FORST, Vladimír. *Lexikon české literatury 2/I. H-J*, s. 490

[74] FRYŠ, Josef. *Dvanáct osudů čtyř staletí*, s. 110

[75] FRYČER, Jaroslav. In: JELÍNEK, Hanuš. *Básnické překlady*, s. 12

[76] JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy*, s. 339–340

osobnostech jako Rousseau, Chateaubriand nebo Chénier. Často zmiňuje také Goetheho.[77]

Jelínek v roce 1909 napsal Ernestu Denisovi, že plánuje ve francouzštině napsat knihu *Dějiny české literatury*. Patrně tento Jelínkův dopis byl důvodem proč ho Ernest Denis poté pozval na Sorbonnu do Paříže, aby tam přednášel o české literatuře. Jelínek nadšeně souhlasil. Ale byla tu jistá překážka, Jelínek musel zajistit na vlastní náklady za sebe náhradu na obchodní akademii, kde učil. Nakonec jeho místo převzal mladý doktor práv dijonské univerzity Eduard Beneš.[78]

Jelínek se na Sorbonně snažil posluchače zaujmout svým stylem přednášení o české literatuře. Snažil se utvářet vztahy mezi národy Čechů a Francouzů. [79]

Na Jelínkovu první přednášku na Sorbonně přišlo přes 80 lidí, což byl úspěch. V této přednášce se věnoval politickému a geografickému postavení Čech. Některé francouzské deníky a týdeníky dokonce uveřejnily články o Jelínkových přednáškách. V německém tisku se o jeho přednáškách zmínily dva tisky. Tisk z Rakouska-Uherska *Grazer Tagespost* se o Jelínkově přednášce na Sorbonně také zmínil, ale negativně, nelíbilo se jim, že Jelínek propaguje českou literaturu. Dva francouzské deníky *Les Debats* a *Les Novelles*, které přinášely zprávy o každé Jelínkově přednášce, s jeho přednáškami sympatizovaly. Český tisk také informoval svými články o Jelínkových přednáškách.[80]

V Paříži Jelínek navázal spolupráci s redakcemi několika periodik. V časopise *Grand Revu*e uveřejnil několik Nerudových povídek. Také v časopise *Revue des Etudes Franco-Russes* mu vyšla studie o T. G. Masarykovi. Jelínek si domluvil, že bude přispívat do nově vzniklého deníku *Comoedia*, který se věnoval výhradně literatuře, hudbě a výtvarnému umění. Když se Jelínek poté vrátil do Prahy, zasílal do tohoto deníku své příspěvky, například o divadelních událostech. Tato Jelínkova činnost nebyla placena, ale přinesla mu velkou publicitu u vzdělaných Francouzů, kteří tento tisk horlivě četli. Díky tomu se Francouzi dozvěděli o kulturním životě Čechů.[81]

V roce 1903 vstoupil Jelínek do *Umělecké Besedy*, kde byly tři odbory – literární, hudební a výtvarný. On vstoupil do literárního. Tento umělecký spolek vznikl již v roce 1863.

---

[77] JELÍNEK, Hanuš. *Melancholikové – studie z dějin sensibility v literatuře francouzské*. J. Otto. Praha. 1908, s. 142

[78] JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy*, s. 363-364

[79] JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy*, s. 369

[80] JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy,* s. 376-377

[81] JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy*, s. 390-391

Sdružoval české umělce a intelektuály. Jelínek se v roce 1933, o dvacet let později, stal předsedou literárního odboru spolku Umělecká beseda.[82] V roce 1913 se stal redaktorem Lumíru, který řídil s krátkou přestávkou až do roku 1940.[83]

Po roce 1918 se projevovala zásadně Jelínkova snaha o propagaci francouzské literatury v Československu. Jelínek překládal intenzivně z francouzské literatury. Také jeho práce redaktora v *Lumíru* se snažila zaměřit na francouzská témata. Jelínkova funkce byla také kulturního rázu, a proto byl často průvodcem francouzských návštěv v Praze. Jelínek hlavně překládal, publikoval, přednášel a také se stal známým literárním kritikem.[84] Významný je také Jelínkův počin v oblasti divadelní kritiky, kde hodnotil souborný obraz divadelního života u nás. Výbor svých divadelních statí vydal knižně pod názvem *S prvního balkonu I., II. a III.* V první knize z roku 1919 se Jelínek věnuje posouzení divadelních představení v českém dramatu, která byla hrána v divadlech v Praze.[85]

V jeho druhé knize z roku 1924, která se věnuje divadelní kritice, Jelínek hodnotí anglické a francouzské autory jejichž dramata se hrála v Praze v období 1913 až 1917. Zajímavostí je, že některé z francouzských dramat přeložil sám Hanuš Jelínek. Například drama *Pařížanka*, jedná se o komedii, kterou napsal Henry Becque, dále také *Houpačka*, kterou napsal Maurice Donnay. Dalším Jelínkovým překladem bylo dílo *Zelený frak*, které napsal Robert de Flers a G. A. Caillavet. Dále *Bělinka*, komedie, kterou napsal Eugen Brieux a další díla. [86]

Jeho třetí svazek věnující se práci divadelně kritické mu vyšel v roce 1924 pod názvem *S prvního balkonu III*. Píše v něm o německých, severských a slovanských autorech, jejichž dramata se hrála v divadlech u nás.[87]

Jelínek se účastnil v roce 1919 podpisu mírové smlouvy s Německem, která se konala na zámku ve Versailles. Německá delegace zde podepsala návrh mírové smlouvy.[88] V roce 1920 se Jelínek stal odborným radou na Ministerstvu zahraničí. Poté došlo však k personálním změnám na ministerstvu a Jelínek byl ze své funkce odvolán a čekal šest

---

[82] JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy*, s. 318

[83] FRYŠ, Josef. *Dvanáct osudů čtyř staletí*, s. 112

[84] FRYČER, Jaroslav. In: JELÍNEK, Hanuš. *Básnické překlady*, s. 9

[85] JELÍNEK, Hanuš. *S prvního balkonu I*. Nakladatel B. Kočí. Praha. 1924, s. 6

[86] JELÍNEK, Hanuš. *S prvního balkonu II*. Nakladatel B. Kočí. Praha. 1924, s. 188

[87] JELÍNEK, Hanuš. *S prvního balkonu III*. Nakladatel B. Kočí. Praha. 1924, s. 5

[88] JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy,* s. 562

měsíců co bude dál, kam bude v rámci své funkce přemístěn. Ucházel se také o místo velvyslance v Bruselu, ale neuspěl. Ve volném čase se stále věnoval překladatelské činnosti. Mimo jiné přeložil také Čapkovu hru *R.U.R* (1924), *Československé lidové písně* (1921). V roce 1922 získal Jelínek místo přednosty tiskové kanceláře v Paříži.[89]

V prosinci roku 1923 se vrátil do Prahy a celé dva roky se snažil získat místo na ministerstvu. Byl však stále držen stranou a až v létě 1925 byl vyslán do Ženevy, kde měl být členem Umělecké a literární subkomise. Na jaře 1926 byl Jelínek jmenován zástupcem vlády v Paříži (Institut de Coopération Intellectuelle)[90]

Roku 1924 vyšla Jelínkovi jeho vlastní básnická tvorba, která nese jméno *Květnové noci*. Jednalo se o třicet čtyři krátkých básní.[91] Jelínek měl rád lidovou píseň českou a francouzskou. Zajímal se o lidovou poezii francouzskou a dostal nápad, že by ji mohl přeložit. Na základě toho v roce 1925 vydal své dílo *Zpěvy sladké Francie.* Toto dílo je považováno za jeden z vrcholů jeho překladatelského díla.[92] Dokázal zde velice zdařile tlumočit francouzské verše a některé z nich se u nás staly mezi čtenáři tak oblíbenými, že si je lidé dokonce prozpěvovali. Nejčastěji to byly písně *Švarný tambor, Marion a Cestář*. Poslední jmenovaná byla v roce 1957 natočena na gramofonovou desku Supraphonu, i když mírně textově upravená.[93]

Během dalších let se Jelínkovi zhoršil zdravotní stav, nejdříve byl v roce 1927 operován s vážnou krční nemocí. Na základě této události napsal dílo *Laryngiada aneb žalostná píseň o ztraceném barytonu a nalezeném basu aneb dojemné skládání o tom, kterak pan Hanuš, řečený Hanuman aneb Hanouche, hrdlořezům v ruce jest upadl, a přece zachráněn byl*. Jde o veršované ironické dílo, které líčí autorovu ztrátu hlasu po těžké operaci. Kniha vyšla v roce 1929. [94]

V roce 1930 Jelínkovi vyšly *Nové zpěvy sladké Francie* a třísvazkové dějiny českého písemnictví *Histoire de la Littérature tchéque.* Dílo obsahuje přes tisíc stran. První díl nás seznamuje s českou literaturou od jejího počátku až do roku 1850, druhý díl pojednává o letech 1850–1890. Třetí díl se zabývá literaturou až do třicátých let dvacátého století. Jelínek

---

[89] FRYŠ, Josef. *Dvanáct osudů čtyř staletí*, s. 114

[90] FRYŠ, Josef. *Dvanáct osudů čtyř staletí*, s. 115

[91] JELÍNEK, Hanuš. *Květnové noci*, Dr. Ot. Štorch-Marien. Praha – Žižkov. 1924, s. 65

[92] FRYČER, Jaroslav. In: JELÍNEK, Hanuš. *Básnické překlady*, s. 23

[93] FRYŠ, Josef. *Dvanáct osudů čtyř staletí*, s. 116

[94] JELÍNEK, Hanuš. *Laryngiada*. Nakladatel F. Topič. Praha. 1929, s. 7

toto dílo vytvářel s velkým osobním zájmem a s citovým zaujetím. Pasáže o Zeyerovi, Vrchlickém a Jiráskovi pro něj byly velice důležité. V roce 1931 podal Jelínek žádost o důchod na základě zdravotních důvodů. Ministerstvo zahraničních věcí mu vyšlo vstříc. Přesto stále zůstal redaktorem Lumíru, takže se věnoval literární činnosti dále.[95]

V roce 1933 vydal Jelínek dílo *Na Svaté hoře*. Jedná se o veršovaný vzpomínkový fejeton. Za tři roky poté v roce 1936 vydal k pátému výročí Dykovi smrti poetické dílo – osm dojemných básní nazvané *Harrachovské elegie*, ve kterých líčil smutek nad ztrátou svého nejlepšího přítele. Pro Jelínka byla Dykova smrt těžká osobní ztráta. Ztratil blízkého přítele, se kterým strávil třicet let v osobním životě a téměř dvacet let v pracovním životě v redakci v Lumíru. Sbírka byla velice kladně ohodnocena.[96]

Další dílo, které Jelínek přeložil v roce 1936 bylo *Aucassin a Nicoletta*. Jedná se o milostný příběh dvou mladých lidí. Aucassin se kvůli své lásce vzdá svého dědictví a opustí svou rodinu. Nicoletta je emancipovaná dívka a umí si se vším poradit. Báseň je celou dobu idylicky laděna. Jméno autora této povídky není známo, ale ví se, že byla psána v severní Francii, i když se děj odehrává v Provence. Toto dílo je podobné dílu *Romeo a Julie*, avšak na rozdíl od něj má šťastný konec, Aucassin i Nicoletta přežijí a zůstanou spolu. Jedná se o epicko-lyrickou skladbu z první poloviny třináctého století.[97] Sám Jelínek se o tomto díle v doslovu vyjádřil, že mu v překladu šlo více o věrnost básnického ladění než o věrnost slovní.[98]

Jelínek věděl, že jeho životním posláním je sblížit vztahy mezi Čechami a Francií v kulturní oblasti, a především v literární činnost. Na základě toho byl v roce 1938 jmenován komandérem Čestné legie za zásluhy o rozvoj česko-francouzských vztahů. [99]
Jelínek v roce 1938 vydal dílo *Má Francie*, ve kterém jeví jedinečný smysl pro syntetičnost Baudelairova výrazu.[100]

Jelínkova překladatelská činnost se skládala nejen z poezie, ale i z prózy a dramatu. Přeložil také hry Molièrovy. O uměleckohistorické překlady jej požádala například Zdenka Braunerová a Karel Boromejský Mádl. Z české prózy přeložil do francouzštiny povídky

---

[95] FRYŠ, Josef. *Dvanáct osudů čtyř staletí*, s. 118

[96] FORST, Vladimír. *Lexikon české literatury 2/I. H-J*, s. 491

[97] JELÍNEK, Hanuš. *Básnické překlady*, s. 363

[98] FRYČER, Jaroslav. In: JELÍNEK, Hanuš. *Básnické překlady*, s. 50

[99] FRYČER, Jaroslav. In: JELÍNEK, Hanuš. *Básnické překlady*, s. 14

[100] JIRÁTOVÁ, Kristýna. *Samota uprostřed davu,* s. 70

Aloise Jiráska, Viktora Dyka a Ignáce Herrmanna. Také přeložil divadelní hry od Karla Čapka, Aloise Jiráska a Viktora Dyka. Zasloužil se též o překlady díla *Máj* od Karla Hynka Máchy nebo Halasových *Starých žen*.

Jelínek psal o Dykovi a Jiráskovi, protože to byli jeho přátelé nebo příbuzní a zároveň v nich viděl inspiraci. Napsal o nich krátká díla, která by se dala nazvat portréty, ve kterých Jelínek popisuje jejich osobnosti. [101]

V roce 1939, poté, co bylo naše území obsazeno Německem, vstoupil Jelínek do organizace, která nesla jméno *Národní souručenství* a snažila se být podporou protektorátní vlády. Jelínek se ještě snažil udržet Lumír, ale bezvýsledně, protože roku 1940 bylo jeho vydávání ukončeno. Nakonec se Jelínek vytratil z veřejného života.

V letech 1939 až 1943 se Jelínkův zrak natolik zhoršil, že své paměti, které vyšly pod názvem *Zahučaly lesy*, musel diktovat. Jelínkovy paměti končí jeho vyprávěním rokem 1919. Dalším zdrojem poznání o osobnosti Hanuše Jelínka je kniha Josefa Fryše *Dvanáct osudů čtyř staletí*. Přesto, že v roce 1942 Jelínek podstoupil oční operaci, jeho zrak se nezlepšil. Zemřel v roce 1944 na zápal plic v Praze. Pohřben je na Vyšehradě.[102]

Osobnost Hanuše Jelínka nebyla veřejností dostatečně oceněna. Zastával názor, že cesta k poznání zahraniční literatury a kultury vede skrze překlady. Nemůžeme se pak divit, že jeho výrazná aktivita se skládá z překladatelské činnosti. Ve své tvorbě se věnoval především literatuře. Velmi důležité byly jeho kontakty s francouzskými intelektuály. Získal diplomatické funkce, které mu přinášely radost, stal se důležitou osobou v kulturních aktivitách. Věnoval se zarputile překladům a kritikám. Časopis Lumír byl pro něho součástí jeho života, stal se jeho hlavním redaktorem od roku 1932 také majitelem, a nakonec ho daroval Kruhu českých spisovatelů. U nás i ve Francii byl Jelínek známý jako výborný francouzštinář a znalec vzájemných poměrů. Přesto je veřejnosti jeho jméno málo známé. Manželé Jelínkovi se bohužel nikdy nedočkali potomků, a proto nemůže nikdo propagovat ve společnosti Jelínkův odkaz.

V jeho rodném městě v Příbrami je od roku 1997 každoročně na jaře v knihovně Jana Drdy pořádána na Jelínkovu počest literární soutěž pro mladé autory ve věku od 12 do 23 let, která nese název Příbram Hanuše Jelínka. V roce 2010 na jeho rodném domě v Příbrami byla odhalena pamětní deska, která připomíná jeho osobnost. V části Příbrami jménem Zdaboř

[101] FORST, Vladimír. *Lexikon české literatury 2/I. H-J*, s. 491

[102] FRYŠ, Josef. *Dvanáct osudů čtyř staletí*, s. 120

nese jeho jméno jedna z ulic. Je otázkou, zda by si Hanuš Jelínek nezasloužil ve svém rodném městě větší pozornost ve smyslu památníku nebo pomníku.

Jaroslav Fořt

Jaroslav Fořt se narodil v roce 1898 v Roudnici nad Labem. Pracoval jako středoškolský učitel na škole v Lounech, kde učil francouzštinu a češtinu. Posléze učil v Praze na Žižkově také češtinu a francouzštinu. Později se uplatnil jako ředitel školy. Působil v Praze ve Vršovicích, kde zastával pozici ředitele gymnázia. Zajímal se také o editorskou činnost. Editoval spis *Drašar* od Terézy Novákové z roku 1952 a také spis *Dvě křídové kresby* od Vítězslava Hálka, který vyšel roku 1960. Zabýval se též překlady z francouzštiny. Jeho nejznámější přeložené dílo jsou *Malé básně v próze*. Od Baudelaira přeložil také dílo *Důvěrný deník (Journaux intimes).* Od Gérarda de Nervala přeložil dílo *Očarovaná ruka (La main enchantée)*. Fořt zemřel v Praze v roce 1978. [103]

Zdeněk Hron

Narodil se v roce 1944 v Českých Budějovicích. Je český pedagog, překladatel, básník, redaktor a diplomat. Vyšlo mu v češtině deset básnických sbírek a dvě publikace, které řadíme do literatury faktu.[104]

Zdeněk Hron vytvořil nejnovější překlad několika básní z knihy *Malé básně v próze* od Charlese Baudelaira, které publikoval v roce 2015. Kniha vyšla v nakladatelství Petr Novotný, Petrkov. Její název je *Plameny v zrcadle – francouzské básně v próze*. Obsahuje různé francouzské básně, také pět básní z Malých básních v próze. Jsou to básně: *Podivín, Každý má svou chiméru, Vyzvání k cestě, Opíjejte se, Anywhere out of the world-Nezáleží na tom kam, ale pryč z tohoto světa*.[105]

Ve své překladatelské činnosti se věnuje hlavně překladům z angličtiny, zhotovil také dva překlady z latiny, jeden překlad z italštiny a jeden překlad z němčiny. Z francouzštiny má dva překlady.

---

[103] (https://www.databaze-prekladu.cz/prekladatel/_000000596)

[104] (https://cs.wikipedia.org/wiki/Zden%C4%9Bk_Hron)

[105] HRON, Zdeněk. *Plameny v zrcadle francouzské básně v próze*, s. 21-28

Vývoj překladatelských úzů

V sedmdesátých až devadesátých letech devatenáctého století vznikalo na našem území mnoho překladů. Nejvýznamnější překladatelé tohoto období byli Jaroslav Vrchlický a Josef Václav Sládek.[106] Na konci devatenáctého století Tomáš Garrigue Masaryk a František Xaver Šalda negativně hodnotili překladatelskou metodu Vrchlického. Kritizovali ho za jeho nepřesnost překladů.[107]

V poslední dekádě devatenáctého století dochází v překladech k výraznému zčešťování obvyklých cizích slov, které bylo naprosto běžné.[108]
Začátkem dvacátého století se objevil postoj, který žádal reformu českého překladatelství. Za touto činností stál překladatel Josef V. Sterzinger, který v květnu roku 1911 v Národních listech publikoval článek, který se jmenoval „*Za očistu české literatury překladové*“. Sterzinger také navrhl, aby vzniklo sdružení překladatelů, které by usilovalo o kvalitnější překlady z cizích jazyků v literatuře. Již za měsíc v červnu 1911 bylo schváleno, že vznikne uskupení, které ponese název *Sdružení překladatelské*. Záměrem tohoto spolku mělo být zkvalitnění překladové tvorby. Členy sdružení byli májovci a lumírovci, například Jakub Arbes, Ignát Herrmann, Jaroslav Vrchlický, Josef Václav Sládek, Alois Jirásek, Zikmund Winter, ale také mladý překladatel Hanuš Jelínek. Cílem sdružení bylo také rozšířit zájem o překládání. Avšak *Sdružení překladatelské* záhy ukončilo svou činnost. Navázal na něj volně *Kruh překladatelů*, který vznikl v roce 1936.[109] Nová překladatelská skupina vznikla kolem Otokara Fischera. Jejím cílem byla epocha revize v oblasti překladu z cizích literatur.

V roce 1915 několik překladatelů začalo pracovat na antologii francouzské poezie, byli to spisovatelé Hanuš Jelínek, Viktor Dyk a Karel Čapek. Skupina chtěla pokračovat v překládání francouzských spisovatelů do češtiny. Avšak pokus se nakonec nedotáhl do konce, samostatně vydal pouze Čapek *Francouzskou poesii nové doby* (1920), ve které byly čtyři Baudelairovy sonety, a Hanuš Jelínek vydal knihu *Ze současné poesie francouzské* (1925).[110]

V Čapkových překladech v díle, které se nazývá *Francouzská poezie nové doby*

---

[106] LEVÝ, Jiří. *České teorie překladu I*. Karolinum. Praha. 2023, s. 174

[107] LEVÝ, Jiří. *České teorie překladu I*, s. 192

[108] LEVÝ, Jiří. *České teorie překladu I*, s. 203

[109] LEVÝ, Jiří. *České teorie překladu I*, s. 213-214

[110] LEVÝ, Jiří. České teorie překladu I, s. 215-216

(Překlady) se objevily také básně z Baudelairových *Květů zla*. Jednalo se o básně *Vztahy, Posedlost, Exotický parfém, Semper Eadem, Cesta.* [111] Sám Čapek se vyjádřil v předmluvě tohoto díla, že jeho zásadou při překladatelské činnosti bylo, aby podal originál tak, jako by vůbec neprošel dílnou cizí osobnosti a cizího přepracování. [112]

Otokar Fischer připouští, že překlad je produkt podmíněný dobou. Překladatel tvoří především pro současné čtenáře. Žádný překlad není dokonalý tak, že by nemohl být nahrazen jiným překladem a být předstižen.[113] Fischerova škola se vyhrazovala především proti lumírovcům, a to kvůli jejich verbalismu, který ne vždy dokázal správně interpretovat originál. Jednalo se o překladovou doslovnost, a to zdaleka nebylo dostačující. [114]
Dále lumírovci zachovávali za každou cenu formu originálu, ale to právě fischerovská generace odmítala.[115]

Otokar Fischer vystihuje v překladu pronikavost a chce popsat nově to, co bylo vystiženo v literatuře v originále. Překladatelé, kteří se snažili překládat Baudelaira v něm každý viděli něco jiného. Někdo z nich ho litoval, pro jiné byl vzorem, pro někoho byl zvláštní či nevšední osoba. V Baudelairově tvorbě bylo mnohem méně spleenu a mnohem více ideálu, než soudila jeho doba. Dobový pohled básníkův mizí s dobou. Překladatelé musí vzít v potaz myšlenku díla a původní úmysl autora a vytvořit dílo, které se hodí do aktuálního historického období.[116]

Dle Jiřího Levého, který vydal nejvýznamnější přehled českých překladatelských teorií, překlad z období kolem roku 1800, je nástrojem obohacování českého jazyka. Kolem roku 1850 je orgánem, který přináší nové myšlenky. Etapa kolem roku 1900 není příliš tvůrčí, přináší období především opravné a polemické.[117] Překladatelská činnost na našem území nebyla jen předmětem estetična, ale byla i nástrojem boje o národní existenci.[118]

---

[111] ČAPEK, Karel. *Francouzská poezie nové doby (Překlady)*. Vydal Československý spisovatel, Praha. 1968, s. 7-15

[112] LEVÝ Jiří. *České teorie překladu I*, s. 223

[113] LEVÝ, Jiří. *České teorie překladu I*, s. 225

[114] LEVÝ, Jiří, *České teorie překladu I*, s. 213

[115] LEVÝ, Jiří. *České teorie překladu I*, s. 220

[116] LEVÝ, Jiří. *České teorie překladu I*, s. 227

[117] FRYČER, Jaroslav. In: JELÍNEK, Hanuš. *Básnické překlady*, s. 31

[118] LEVÝ, Jiří. *České teorie překladu I*, s. 237

Srovnání překladů názvů Baudelairových básní

Úplně celé dílo *Malých básní v próze* přeložil Hanuš Jelínek v roce 1901. Bylo to na popud Jaroslava Vrchlického. Po více než třiceti letech se Jelínek k překladu vrátil a provedl revizi svého překladu. V druhém vydání z roku 1932 opět vyšly všechny básně, avšak u pár básní změnil Jelínek nejen jejich text, ale i jejich názvy, u deváté básně v prvním překladu napsal *Špatný skleničkář*, v druhé verzi napsal *Špatný sklenář*. Ve čtrnácté básní také změnil název, původně ji přeložil jako *Starý kejklíř*, v přepracovaném vydání *Starý komediant*. Dále název básně v prvním vydání přeložil *Dary vil*, ve druhém vydání *Dary víl*. Ve 21. básni jménem *Pokušení čili Eros, Plutus a Sláva*, v první verzi přeložil slovo *sláva* s velkým písmenem S na začátku slova, ve druhé verzi s malým písmenem. Zřejmě slovo sláva později nevnímal jako osobu ani jako symbol. Podobně v básni číslo 37 v první verzi přeložil *Dobrodiní Luny*, ve druhé verzi napsal *Dobrodiní luny*, napsal slovo *luna* s malým písmenem.

Jaroslav Fořt přeložil všechny básně, všech padesát textů. Jejich názvy však často pozměnil, když srovnáme názvy jednotlivých básní Jelínka a Fořta, liší se v devětadvaceti případech z padesáti názvů. V některém případě jde jen o lehkou úpravu slova, někdy však o dost rozdílnou změnu.

V druhé básni uvádí Fořt název *Zoufalství stařeny*, zatímco Jelínek použil název *Zoufání stařeny*. Ve třetí básni název přeložil Fořt jako *Umělcův confiteor*, Jelínek báseň nazval *Umělcovo confiteor*.

Pátá báseň nese jméno *Dvojaký pokoj*, které jí dal Fořt, zatímco Jelínek páté básni přiřadil název *Dvojitá komnata*.

V šesté básni Fořt přidal jen jedno slovo navíc oproti Jelínkovi a tím je sloveso *má*. Tudíž název Fořta zní *Každý má svou Chiméru* a Jelínkův název básně je *Každý svou Chiméru*.

V sedmé básni je opět rozdílný překlad názvu básně. Fořt vybral označení *Šašek a Venuše*, Jelínek pojmenoval báseň *Blázen a Venuše*.

V osmé básni Jelínek zvolil název jen *Pes a flakon*, Fořt měl potřebu to specifikovat a tak jí dal název *Pes a flakón voňavky*.

V desáté básni Jelínek volí název *O jedné hodině z rána*, Fořt název básně zkracuje a v jeho podání zní tedy jen: *O jedné zrána*.

V jedenácté básni jde o tuto změnu. Jelínek vybral název*: Divá žena a můj miláček*, Fořt přeložil název jako *Divá žena a moje milenka*. Ve čtrnácté básní se uvádí název *Starý*

kejklíř v podání Jelínka. V případě Fořtova překladu označení básně zní *Starý klaun*.

V šestnácté básni jde o rozdílný překlad, protože Jelínek nazval báseň *Hodiny*, Fořt pojmenoval tuto báseň *Orloj*, tedy Fořtův překlad působí na čtenáře okamžitě jinak.

V sedmnácté básni je jen nepatrný rozdíl v překladech, neboť Jelínkův název zní *Hemisféra ve vlasu* a Fořtův název je *Hemisféra ve vlasech*.

V devatenácté básni je v Jelínkově překladu psáno *Hračka chudého*, zatímco u Fořta je název *Hračka chudiny*.

U dvacáté básně Jelínek použil označení *Dary víl* a Fořt se přiklonil k výrazu *Dary sudiček*.

U dvacáté první básně, kde Jelínkův název je *Pokušení čili Eros, Plutus a Sláva*, Fořtův překlad je jen *Pokušení*.

V následující básni je název zcela rozdílný. V prvním případě, kdy překládal Jelínek, je název *Soumrak*. V překladu od Fořta je název *Černá hodinka*.

Ve dvacáté páté básni je název od Jelínka *Krásná Dorothea*. Jelínek ponechal francouzskou verzi tohoto jména. V překladu od Fořta je název *Krásná Dorotka*, což je jednoznačné počeštění tohoto ženského jména.

Ve dvacáté sedmé básni je Jelínkovo označení *Heroická smrt*, ve Fořtově překladu je to *Hrdinná smrt*. Další příklad toho, že Fořt volil raději česká slova.

Ve dvacáté osmé básni je v Jelínkově překladu použitý výraz *Falešný peníz*, zatímco ve Fořtově *Falešná mince*.

Ve dvacáté deváté básni je název od Jelínka *Velkomyslný hráč*, od Fořta *Velkodušný hráč*. Ve třicáté básni Jelínek použil název *Náklonosti*, zatímco Fořt *Sklony*.

Ve třicáté čtvrté básni zvolil Jelínek název: *Již!* Fořtův překlad názvu této básně je: *Už!* Dá se pochopit, že slovo *již* bylo postupem času více nahrazeno slovem *už*, které se častěji používalo v době, kdy vznikal Fořtův překlad *Malých básní v próze*.

Ve třicáté sedmé básni je název od Jelínka *Dobrodiní Luny*, zde velké písmeno jednoznačně značí symbol. V překladu Fořta je označení básně *Dar luny*. Fořt použil malé písmeno, protože symbol v tomto slově neviděl.

Ve třicáté deváté básni je název u Jelínka *Ušlechtilý oř* a Fořtův název zní *Čistokrevný kůň*. Fořt přeložil název novátorsky, protože slovo *oř* se již v jeho době nepoužívalo. Za socialismu se slovo *oř* stalo spíše jen knižním výrazem.

Ve čtyřicáté druhé básni je Jelínkův název *Portréty milenek*, zatímco Fořtův název je *Portréty lásek*. Fořt značně změnil název čtyřicáté sedmé básně, místo *Slečna Bistouri*, což byl Jelínkův překlad, napsal *Doktoranda*.

Ve čtyřicáté deváté básni Jelínek použil výraz *Zabíjejme chudáky*, zatímco Fořt zvolil název *Žebrotu pobít!* Fořt zde zvýraznil rozkazovací způsob tím, že zařadil na konec věty vykřičník.

V padesáté básni je také rozdíl v názvu. Jelínek ji pojmenoval *Dobří psi* a Fořt *Praví psi*.

Jednotlivé označení básní není jen v překladech od Jaroslava Fořta v římských číslicích. U ostatních autorů byly básně uváděny vždy v římských číslech. Tyto římské cifry se vztahují k pořadí básní ve francouzském originále.

Zdeněk Hron přeložil pět básní, které vyšly jako součást knihy *Plameny v zrcadle*, *francouzské básně v próze* v roce 2015. Jednalo se o básně *Podivín*, ostatní tuto první báseň přeložili jako *Cizinec*. Dále básně *Každý má svou Chiméru, Vyzvání k cestě, Opíjejte se, Anywhere out of the World*. U poslední jmenované se Hron odvážil k českému významu překladu, kdy použil za názvem označení – neboli: *Nezáleží na tom kam, ale pryč z tohoto světa*. Hron si pravděpodobně vybral těchto pět básní, protože mu přišly méně složité na překlad. Dvě z básní – *Podivín* a *Opíjejte se* jsou velice krátké. Proč si vybral k překladu jako další báseň *Vyzvání k cestě*, která je naopak dlouhá a představuje zamyšlení se nad smyslem života a má náboženský motiv, jelikož hovoří o duši, je otázkou. Hron v této publikaci přeložil i jiné francouzské autory, byli to například: Jean Arthur Rimbaud, Stéphane Mallarmé, Marcel Proust, Max Jacob, Pierre Reverdy.

Je jen jedna báseň, kterou přeložili všichni překladatelé a tou je třicátá třetí v pořadí, která ve francouzštině nese název *Enivrez-vous.* Frídův překlad názvu je: *Jen opojení.* Neumannův překlad zní: *Opájejte se!* Jelínek v obou svých překladech přeložil název slovy *Opíjejte se*, ale nepoužil vykřičník oproti Neumannovi. Fořt se ve svém překladu k vykřičníku vrátil, když napsal: *Opíjejte se!* Poslední z překladatelů Hron použil výraz *Opíjejte se*. Z pěti překladatelů vykřičník zvolili jen Neumanna a Fořt.

Další báseň, která se francouzštině jmenuje *L'etranger,* v díle uvedená jako první v pořadí, si pro překlad vybrali čtyři překladatelé – Neumann, Jelínek, Fořt, Hron. Doslovný překlad slova je cizinec. Tento překlad použili všichni překladatelé kromě Hrona. Ten přeložil název básně slovem *Podivín*. Chtěl zdůraznit, že báseň pojednává o osobě, která je zvláštní, jiná, divná, označení *cizinec* mu nepřišlo dosti výstižné ve dvacátém prvním století.

V pořadí šestá je báseň, kterou si vybrali všichni čtyři překladatelé kromě Frídy. Nese název *Chacun sa chimère.* Překlad *Každý svou chiméru* použili Neumann a Jelínek v obou svých překladech. Fořt přeložil tento název *Každý má svou chiméru*, přidal sloveso *má*. Hron také obohatil název básně o sloveso *má* jako to před ním učinil i Fořt.

Poslední báseň, kterou přeložili čtyři překladatelé, je v knize v pořadí dvanáctá. Přeložili ji Frída, Neumann, Jelínek a Fořt. Hron jí jako jediný nepřeložil. Její původní název je *Les foules.* Frída název této básně přeložil jako *Zástupy lidu*. Neumann, Jelínek (v obou překladech) a Fořt použili v překladu slovo *Davy*. Frídův překlad se jako jediný odlišuje od ostatních překladů, byl také úplně první, který na našem území tuto báseň přeložil, neměl s čím srovnávat, tak zvolil spojení *zástupy lidu*, což ve svém významu znamená něco podobného jako slovo *davy*.

3. Překlady díla – srovnání překladů a překladatelské styly autorů

V této kapitole se budeme věnovat úryvkům z jednotlivých básní. Vždy bude vybrána kratší ukázka z textu. Budou porovnávány překlady ukázek od pěti autorů, kteří je přeložili. Některé básně nebyly přeloženy všemi autory, proto u těchto básní bude docházet k porovnávání pouze čtyř nebo tří překladů. Cílem práce bude porovnání a zhodnocení práce překladatelů různých generací a různého zaměření.

L'Étranger (I.)

Báseň přeložili čtyři z pěti překladatelů – Neumann, Jelínek, Fořt a Hron.

Tato báseň je v díle řazena jako první báseň. Je krátká, jde o dialog dvou osob – jakéhosi muže a cizince, podle kterého má báseň také název. Muž pokládá cizinci otázky a ten na ně odpovídá.

V originále Baudelaire v poslední větě napsal: „J'aime les nuages... les nuages qui passent... là-bas... là-bas... les merveilleux nuages!“[119]

První z českých překladatelů, kteří přeložili tuto báseň byl Neumann. Pojmenoval ji *Cizinec*, použil přesný překlad tohoto slova. Poslední větu přeložil: „Miluji oblaka...oblaka, jež míjí tam dole...podivná oblaka!“[120]

Slovo „là-bas“ přeložil slovy „tam dole“. Překládal tuto báseň první a neměl možnost srovnání s jiným českým překladem. Francouzské slovní spojení „là-bas“ se dá přeložit dvěma způsoby – „dole“, nebo „tamhle“, ale v tomto případě bylo zřejmě míněno „támhle“, protože oblaka nejsou dole.

Jelínek ve svém prvním překladu z roku 1901 přeložil poslední větu: „Miluji oblaka... oblaka, jež jdou...tam v dáli...ta zázračná oblaka!“[121]

Tento překlad je téměř přesný úryvek básně. V tomto překladu kdy se Jelínkovi povedlo přesně zachytit situaci a přitom ponechat téměř doslovný význam.

Ve druhém Jelínkově překladu věta zní: „Miluji oblaka...oblaka, jež

[119] BAUDELAIRE, Charles. *Le Spleen de Paris*, s. 11

[120] BAUDELAIRE, Charles. *Výbor z Malých básní v prose*. Překlad: NEUMANN, Kostka, Stanislav, s. 12

[121] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v prose*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1901, s. 27

táhnou...tamhle...ta zázračná oblaka!“[122]

Obě Jelínkovy verze jsou téměř identické.

Fořtův překlad vypadá jinak.

Poslední větu přeložil takto: „Miluji oblaka...plující oblaka...ta vysoká zázračná oblaka!“[123]

Fořt na rozdíl od ostatních překladatelů použil slovo vysoká, které nevystihuje původní význam slova.

Hron přeložil: „Miluji oblaka..., oblaka, která plynou..., támhle... ta zázračná mračna!“[124]

Hronova verze působí jako obměna Jelínkova překladu. Je zajímavé, že Hron jako jediný překladatel název básně nepřeložil slovem „cizinec“, nýbrž použil slovo „podivín“, a tudíž změnil název básně. S největší pravděpodobností ho k tomu vedlo to, že slovo cizinec ve dvacátém prvním století již neoznačuje, toho, který nepochází z daného prostředí nebo kultury. V dnešním globálním světě se rozdíly mezi lidmi stírají, a ne každý cizinec je tolik rozdílný od místních lidí. Proto když chtěl Hron zdůraznit, že tento jedinec byl jiný, nezvyklý, neobvyklý, tak zvolil slovo podivín.

Všichni čtyři překladatelé použili na konci věty vykřičník stejně jako v originále Baudelaire.

U tohoto úryvku básně můžeme docenit kvality překladu u všech překladatelů.

Chacun sa Chimère (VI.)

Tato báseň je v díle v pořadí jako šestá. Jsou v ní projevy smutku, zklamání, bolesti a marnosti. Přeložili ji všichni překladatelé kromě Frídy.

Neumann a Jelínek použili pro název básně slovní spojení: Každý svou Chiméru. V názvu básni si Fořt a Hron přidali sloveso *má*, takže jejich název básně zní: Každý má svou Chiméru. Hron se jako jediný překladatel odvážil napsat slovo chiméra s malým začátečním písmenem, a to v názvu básni a dále i v samotném textu.

Báseň, jak název napovídá, pojednává o tom, že každý člověk má svou chiméru. Slovo

---

[122] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1946, s. 9

[123] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 11

[124]HRON, Zdeněk. *Plameny v zrcadlech francouzské básně v próze,* s. 21

Chiméra je známé z řecké mytologie. Je to podivné stvoření, které si člověku vleze na záda a drží se ho kolem krku. Baudelaire zde toto přirovnání myslel metaforicky, jako, že si člověk v životě nese své břemeno, tíhu, své těžkosti. Tento lidský úděl v básni nazval Chimérou.

Vypravěč se ptá, když vidí dav lidí, kteří někam putují každý se svou Chimérou za krkem, kam a proč jdou. Jeden z poutníků mu odpoví, že nezná cíl ani důvod své cesty. Poutníci dokonce považují své Chiméry za část sami sebe. Vypravěč, který toto konání nedokáže pochopit, nakonec podlehne své sklíčenosti a je unaven více než lidé s Chimérami za krkem.

„Hommes qui marchaient courbés“ je jedna z vět z této básně.[125]

S. K. Neumann ji přeložil slovním spojením: „lidí, kráčejících sehnutě“.[126]

Jelínek použil výraz „shrbeně kráčejících lidí“.[127]

V druhém přepracovaném vydání použil Jelínek taktéž stejný překlad.[128]

Fořtův překlad zní: „šel houf shrbených mužů.“[129]

Fořt se odvážil francouzské slovo „hommes“, přeložit jako „muži“. Jeho překlad je diskutabilní, slovo „hommes“ znamená spíše obecně „lidé“.

Hronův překlad je: „zástup kráčejících shrbených lidí“.[130]

Zde přeložený text zachovává význam originálu.

Další slovní spojení v básni je „irrité contre la bête féroce“.

V Neumannově překladu: „podrážděn divokou obludou.“ [131]

Jelínek napsal v obou svých překladech: „rozhořčeným na divoké zvíře“. [132]

Fořtův překlad je: „roztrpčen na bestii“. [133]

Všechny tyto výrazy „divoká obluda“, „divoké zvíře“, „bestie“ korespondují

---

[125]BAUDELAIRE Charles. *Le Spleen de Paris*. Gallimard. Paris. 2021, s. 21

[126] BAUDELAIRE, Charles. *Výbor z Malých básní v prose*. Překlad: NEUMANN, Kostka, Stanislav. Sympsosion. 1898, s. 19

[127] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v prose*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš. Nákladem J. Otty. Praha. 1901, s. 34

[128] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš. Vydavatel Vilém Šmidt. 1946, s. 15

[129] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 20

[130] HRON, Zdeněk. *Plameny v zrcadle*, s. 22

[131] BAUDELAIRE, Charles, *Výbor z Malých básní v prose*. Překlad: NEUMANN, Kostka, Stanislav, s. 20

[132] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v prose*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1901, s. 35 / BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1946, s. 16

[133] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 20

s originálem.

Dále se můžeme pozastavit nad Hronovým překladem, protože francouzské spojení přeložil jako „podrážděn krvežíznivou šelmou“. [134]

Zde se dají najít nějaké drobné rozdíly v překladu. Francouzské slovo „féroce“ znamená spíše „divoké“ nežli „krvežíznivé“. Přesto se dá říct, že u všech přeložený text zachovává význam originálu. U Hrona jsme mohli sledovat odlišný přístup, který na rozdíl od ostatních překladatelů vyvolává u čtenáře větší strach, protože použil slovo „krvežíznivá“.

Les yeux des pauvres (XXVI.)

Další básní z *Malých básní v próze*, kterou jsem si vybrala je báseň „Les yeux des pauvres“. V knize je v pořadí dvacátá šestá. Vybrala jsem si ji, protože mě zaujalo téma básně. V básni můžeme sledovat odlišný pohled dvou lidí, ze stejné sociální skupiny na chudé lidi. Objevuje se zde téma sociální cítění a rozdíly mezi sociálními vrstvami.

Tuto báseň přeložili čtyři překladatelé z pěti. Byli to Frída, Neumann, Fořt i Jelínek. Zdeněk Hron ji jako jediný nepřeložil. Jejich překlad názvu básně je „Oči chudých“.

Vypravěčem básně Oči chudých je muž z lepší společnosti, který přichází do luxusní kavárny se svou partnerkou. V kavárně mají pestrý výběr jídla a pití. Muž a žena si objednají a poté vidí, že je za oknem venku pozorují chudí lidé, konkrétně muž čtyřicátník s malým chlapcem a batoletem, kteří jsou všichni chudě oblečení. Tito lidé se na ně koukají a mají vykulené oči, jak s úžasem koukají dovnitř luxusní kavárny, proto jméno básně „Oči chudých“. Otec vysvětluje synovi, že do kavárny mohou vstoupit pouze lidé, kteří nejsou jako oni.

Když muž vypravěč viděl venku za oknem tyto chudé lidi, začal se stydět za svůj přepych. Jeho partnerka reagovala na chudé lidi za oknem tak, že požádala číšníka, ať chudinu odstraní, že se na ně nemůže koukat, jsou jí odporní. Muže vypravěče překvapilo, že on měl jiný názor na situaci než jeho partnerka.

V jedné části básně je věta, ve které se mluví o tom, co se leskne v očích nejmladšího dítěte, které pozoruje bohaté lidi vevnitř. V originále Baudelaire použil slova: „joie stupide et profonde“. [135]

---

[134] HRON, Jaroslav. *Plameny v zrcadle,* s. 22

[135] BAUDELAIRE, Charles, *Le Spleen de Pari,* s. 82

Frída tato slova přeložil jako „tupá a hluboká radost“. [136]
Stanislav Kostka Neumann to vyjádřil slovy: „stupidní a hluboká radost“. Jeho překlad je zcela doslovný.[137]

Jelínek v prvním vydání knihy z roku 1901 přeložil: „Než aby mohli vyjadřovati něco jiného, než tupou a hlubokou radost“. [138]

Ve svém druhém vydání Jelínek přeložil: „tupá a hluboká radost“. Jeho překlad je tedy stejný jako Frídův. [139]

Jaroslav Fořt tato slova přeložil jako „upřímná dětinská radost“. Jeho překlad má myšlenku, kterou překladatel sleduje. Formulačně se však výrazně odlišuje od předchozích zčeštění této formulace.

Ve srovnání s Neumannem je Fořtův překlad druhý pól, u Neumanna byla v překladu přesná doslovnost, zde u Fořta je invence. [140]

Kromě Fořta se všichni překladatelé poměrně přesně drželi originálního textu.

V básni Oči chudých je další slovní spojení, které přeložil každý ze čtyř překladatelů trochu rozdílně. Nachází se v části básni, kde se píše o tom, že se bohatý muž v kavárně styděl za to, jaké mají s jeho paní plné sklenice, když je za okny pozorují chudí lidé, kteří nemají co do úst. Jedná se konkrétně o větu „Je me sentais un peu honteux de nos verres et de nos carafes“. [141]

Frída přeložil „Já styděl se za naše sklenice a konvičky“. Jeho překlad vystihuje to, co Baudelaire v originále napsal, avšak slovo „carafes“ je něco většího než konvička, spíše džbán.[142]

Neumann přeložil „za naše sklenice a za naše lahve“. Jeho překlad se také v zásadě drží originálu. Slovo „verres“ přeložil stejně jako Frída, slovo „carafes“ přeložil jako „lahve“.[143]

---

[136] FRÍDA, Bedřich. 1877. "Starý kejklíř", "Oči chudých“, "Samota", "V jednu hodinu v noci", Lumír, časopis zábavný a poučný, s.222

[137] BAUDELAIRE, Charles. *Výbor z malých básní v próze*. Překlad: NEUMANN, Kostka, Stanislav, s. 43

[138] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v prose*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1901, s. 84

[139] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1946, s. 62

[140] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze.* Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 86

[141] BAUDELAIRE, Charles. *Le Spleen de Paris*, s. 83

[142] FRÍDA, Bedřich. 1877. "Starý kejklíř", "Oči chudých“, "Samota", "V jednu hodinu v noci", Lumír, časopis zábavný a poučný, s. 222

[143] BAUDELAIRE, Charles. *Výbor z malých básní v prose*. Překlad: NEUMANN, Kostka, Stanislav, s. 43

Hanuš Jelínek v prvním i v druhém překladu napsal „za naše láhve a sklenice“. Přehodil tedy pořadí těchto dvou slov ve větě. Zjevně z rytmických důvodů, takhle jsou tu tři daktylské stopy za sebou. „Verres“ přeložil jako „sklenice“, jako ostatní překladatelé. Slovo „carafes“ přeložil jako „láhve“, tedy stejně jako Neumann. [144]

Překlad Jaroslava Fořta zní takto: „za ty naše sklenky a karafy“ Slovo „verres“ přeložil podobně jako ostatní překladatelé – „sklenky“. U slova „carafes“ se snažil o doslovný překlad, přeložil ho jako „karafy“, což je slovo, které se v češtině také používá. Alespoň nemusel přemýšlet o tom, jestli napsat džbán nebo lahev nebo konvička.[145]

Slovo „verres“ přeložili všichni překladatelé shodně – „sklenice, sklenky“. Více se odlišují jejich překlady slova „carafes“, které každý přeložil do češtiny trochu jiným slovem – „konvičky, lahve, láhve, karafy“. Všechny čtyři překlady mají v češtině podobný význam.

Třetí srovnání překladů v této básni je v části textu, kde muž oslovuje svou ženu, v originále jí říká: „mon cher ange“

Frída toto přeložil jako „můj drahý anděli“[146]

Neumann přeložil „můj drahý anděle“. Není žádný zásadní rozdíl v překladu mezi Neumannem a Frídou.[147]

Jelínek v prvním vydání z roku 1901 přeložil: „můj anděle“, stejně jako Neumann. V této době se používal tento tvar.[148]

Jelínek v druhém vydání napsal: „můj anděli“ Tedy vynechal slovo „cher = drahý“. Jde o frázi, „cher“ zde není plnovýznamové slovo, takže to význam překladu nemění.[149]

Fořt přeložil toto slovní spojení pouze „holčičko“. Jeho překlad je formálně volný, ale významově celkem přesný.[150]

V další části textu se vyskytuje slovní spojení: „Le Caprice et La Lune“ = „rozmar a luna“. Neumann a Jelínek v obou svých vydáních napsali obě písmena velká, stejně jako v originále Baudelaire. Předpokládali, že pisatel chtěl vyjádřit důležitost, jedinečnost pojmu,

---

[144] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, s. 62

[145] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze.* Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 86-87

[146] FRÍDA, Bedřich. 1877. "Starý kejklíř", "Oči chudých“, "Samota", "V jednu hodinu v noci", Lumír, časopis zábavný a poučný, s.222

[147] BAUDELAIRE, Charles. *Výbor z malých básní v prose*. Překlad: NEUMANN, Kostka, Stanislav, s. 43

[148] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v prose*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1901, s. 84

[149] BAUDELAIRE. Charles, *Malé básně v próze*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1946, s. 63

[150]BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s.87

když napsal u těchto slov počáteční písmeno velké. Necítili se oprávněni to měnit. Na rozdíl od nich Frída a Fořt použili malá písmena. Velké písmeno naznačuje, že slovo je zároveň symbol, což překlady s malým písmenem stírají. Baudelaire napsal tato dvě slova s velkým písmenem záměrně.

Další zajímavou větou v této básni je věta: „Les chansonniers desent que le plaisir rend l'âme bonne et amollit le cœur".[151]

Frídův překlad zní: „Písničkáři říkají, že zábava činí duši dobrou a zjemňuje srdce."[152]

Neumann přeložil: „Písničkáři praví, že radost činí duši dobrou a zjemňuje srdce."[153]

Jelínek v prvním vydání v roce 1901 napsal: „Chansonnierové zpívají, že zábava činí duši dobrou a že zjemňuje srdce."[154]

Ve svém druhém vydání Jelínek přeložil: „Chansonnieři říkají, že zábava činí duši dobrou a že zjemňuje srdce."[155]

Fořtův překlad zní: „Podle písničkářů povznáší družná nálada mysl a rozněcuje srdce".[156]

Když se zaměříme na slovo „chansonniers", úplně doslovně ho přeložil pouze Jelínek, v obou vydáních ho přeložil podobně, jen použil jinou koncovku slova. Ostatní tři překladatelé použili české slovo, což v našem prostředí působí přirozeněji. Jelínek za svůj život opakovaně pobýval v Paříži, zřejmě proto mu bylo slovo „chansonnieři" přirozenější. Napsal slovo tak, jak se píše ve francouzštině. V češtině se toto slovo používá, ale píše se česky „šansoniér", znamená něco jiného než „písničkář", odkazuje k písním zpívaným v klubech a varieté v Paříži, kde šlo o rozvoj specifické umělecké oblasti.

Slovo „âme" přeložil Fořt jako „mysl", všichni ostatní tři překladatelé ho přeložili jako „duše". Fořtův překlad je zde poněkud volný. Je vice materialistický, mysl odkazuje k intelektu, k mozku jako tělesnému orgánu, za socialismu se u nás o „duši" nemluvilo.

Poslední část věty „amollit le cœur", přeložili opět Jelínek, Frída a Neumann shodně – „zjemňuje srdce". Jen Fořt použil rozdílné slovo „rozněcuje", což se významově od originálu výrazně odchyluje. Překlad je skoro opačný ke slovu „zjemňovat, oslabit, učinit

---

[151] BAUDELAIRE, Charles. *Le Spleen de Paris*, s. 82-83

[152] FRÍDA, Bedřich. 1877. "Starý kejklíř", "Oči chudých", "Samota", "V jednu hodinu v noci", Lumír, časopis zábavný a poučný, s.222

[153] BAUDELAIRE, Charles. *Výbor z malých básní v prose*. Překlad: NEUMANN, Kostka, Stanislav, s.43

[154] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v prose*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1901, s. 84

[155] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1946, s. 62

[156] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 86

choulostivým”.

Další slovní spojení zní: „petit être trop faible pour marcher“[157]

Frída přeložil: „Nesl malé dítě slabé ještě, aby mohlo kráčeti“.[158]

Neumannův překlad zní: „Nesoucí stvořeníčko, příliš slabé, aby mohlo jíti“.[159]

Jelínek ve svém prvním i druhém vydání přeložil větu stejně: „Nesl malou bytost, ještě příliš slabou, aby mohla choditi“.[160]

Fořt přeložil: „Choval bytůstku ještě tuze slabou, aby mohla chodit“.[161]

Všichni překladatelé použili trochu odlišná slova, ale význam to nemění. Když se zaměříme na slovo „petit être“, Jelínek a Frída použili přídavné jméno – „malou/malé“. Fořt a Neumann použili zdrobnělinu slova – „bytůstka, stvořeníčko“, proto nemuseli použít přídavné jméno „malý“ a překlad se stále drží originálu.

V druhé části věty se Jelínek a Fořt shodují se slovem „chodit“, Neumann použil slovo „jíti“ a Frída slovo „kráčeti“, žádná z těchto variant nemění význam originálního textu.

Dalším slovním spojením v básni je: „Tous en guenilles“.[162]

Frída napsal: „Všichni byli v hadrech“.[163]

Neumannův překlad zní „Všichni v hadrech“[164]

Jelínek v obou překladech přeložil doslova stejně jako Neumann: „Všichni v hadrech“[165]

Fořt napsal: „Jeden jako druhý byl samá záplata“[166]

Frída, Neumann a Jelínek přeložili tuto větu shodně, Neumann a Jelínek vynechali

---

[157] BAUDELAIRE, Charles. *Le Spleen de Paris*, s. 82

[158] FRÍDA, Bedřich. 1877. "Starý kejklíř", "Oči chudých“, "Samota", "V jednu hodinu v noci", Lumír, časopis zábavný a poučný, s.222

[159] BAUDELAIRE, Charles. *Výbor z malých básní v prose*. Překlad: NEUMANN, Kostka, Stanislav, s. 42

[160] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v prose*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1901, s. 83 / BAUDELAIRE, Charles. Malé básně v próze. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1946, s. 62

[161] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 86

[162] BAUDELAIRE, Charles. *Le Spleen de Paris,* s.82

[163] FRÍDA, Bedřich. 1877. "Starý kejklíř", "Oči chudých“, "Samota", "V jednu hodinu v noci", Lumír, časopis zábavný a poučný, s. 222

[164] BAUDELAIRE, Charles. *Výbor z Malých básní v prose*. Překlad: NEUMANN, Kostka, Stanislav, s. 42

[165] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v prose*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1901, s.83 / BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1946, s. 62

[166] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 86

sloveso „byli“, což však nemění význam věty.

Fořt se snažil být originálnější, nepřeložil text doslova, místo „v hadrech“ napsal „samá záplata“, což může být trochu nepřesné, protože Baudelaire v originále o záplatách nic nepsal, a to že mají na sobě lidé hadry, ještě jednoznačně neznamená, že na nich mají také záplaty. Místo „všichni“ napsal Fořt „jeden jako druhý“, což nemění význam věty.

V další části básně se mluví o tom, jak reagovala žena na lidi, kteří se na ně koukali zvenku, věta zní:

„Ces gens-là me sont insupportables avec leurs yeux ouverts comme des portes cochères! Ne pourriez-vous pas prier le maître du café de les éloigner d'ici?“[167]

Neumannův překlad zní: „Ti lidé jsou mi nesnesitelní s jich očima otevřenýma jako vrata! Nemohl byste požádat kavárníka, by je odstranil?“ [168]

Frída přeložil: „Tito lidé jsou mi nesnesitelní, otvírají oči jako vrata! Prosím, požádejte kavárníka, by je odstranil!“[169]

Jelínek v prvním vydání v roce 1901 napsal: „Ti lidé jsou nesnesitelní se svýma očima otevřenýma jako vrata! Nemohl byste požádati kavárníka, aby je odtud odstranil?“[170]

Jelínek v druhém vydání napsal: „Ti lidé jsou nesnesitelní se svýma očima otevřenýma jako vrata! Nemohl byste požádati kavárníka, aby je odstranil?“[171]

Jelínek vynechal pouze slovo „odtud“ v druhém překladu.

Fořtův překlad zní: „Ti lidé mi jdou na nervy, div nás očima nesnědí, prosím vás, řekněte vrchnímu, že je nám to nepříjemné.“ [172]

Původní text se skládal z dvou vět, pouze Fořt tyto dvě věty spojil do souvětí. Neumann a Jelínek použili podmiňovací způsob „nemohl byste“ stejně jako v originále Baudelaire, jejich překlad je nejpřesnější. Frída použil rozkazovací způsob „prosím, požádejte kavárníka, by je odstranil!“ Použil ostřejší větu, která však nemění význam překladu.

Fořtův překlad je od ostatních odlišný, místo „ti lidé mi jsou nesnesitelní“ napsal „ti lidé mi jdou na nervy“. V prostřední části věty nepřeložil doslovně, že lidé mají otevřené oči

---

[167] BAUDELAIRE, Charles. *Le Spleen de Paris,* s. 83

[168] BAUDELAIRE, Charles. *Výbor z Malých básní v prose*. Překlad: NEUMANN, Kostka, Stanislav, s. 43

[169] FRÍDA, Bedřich. 1877. "Starý kejklíř", "Oči chudých“, "Samota", "V jednu hodinu v noci", Lumír, časopis zábavný a poučný, s.222

[170] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v prose*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1901, s. 84

[171] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1946, s. 62

[172] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 87

jako vrata, ale použil jinou metaforu: „div nás pohledem nesnědí“. Význam je stejný, je pochopitelné, co text chce říct, ale nedrží se původních slov originálu. Zároveň je to český ekvivalent, zní to přirozeněji, otázka však je, zda odstraněním Baudelairova přirovnání báseň také něco neztrácí.

Fořt také použil rozkazovací způsob „prosím vás, řekněte vrchnímu, že je nám to nepříjemné“. Konečnou část přeložil velmi volně, slovo „éloigner“ znamená „odstranit“, Fořt však napsal pouze „že je nám to nepříjemné“ z čehož má vyplývat, že když jsou jim pohledy lidí z venku nepříjemné, že je má zaměstnanec kavárny odstranit.

Slovní spojení „le maître du café“ přeložili všichni jako „kavárník“, jen Fořt napsal „vrchní“, což však nijak zásadně nemění význam překladu. Fořtův překlad odpovídá tomu, jak se říkalo číšníkům v jeho době.

U Fořta jsme zde mohli zaznamenat jiný přístup k překladu než u ostatních překladatelů. Volil slova, která se v jeho době běžně používala.

Enivrez-vous (XXXIII.)

Tuto báseň jsem vybrala, protože mě zaujala svou jednoduchostí. Přeložilo ji všech pět překladatelů. Báseň je třicátá třetí v pořadí v knize.[173]

Frída přeložil název básně: „Jen opojení“

Neumann název přeložil jako „Opájejte se!“[174]

Hanuš Jelínek přeložil: „Opíjejte se!“[175]

V druhém vydání své knihy Jelínek přeložil také: „Opíjejte se!“[176]

Jaroslav Fořt název básně přeložil „Opíjejte se!“[177]

Zdeněk Hron přeložil „Opíjejte se“. Název básně jako jediný nezdůraznil vykřičníkem.[178]

První věty v této básni zní: „Il faut être toujours ivre. Tout est là: c'est l'unique

---

[173] FRÍDA, Bedřich. 1878. „Hodiny“, Jen opojení“, „Pes a voňavka“, „Okna“, „Zástupy lidu“, Ozvěna, časopis. Praha. s. 120

[174] BAUDELAIRE, Charles. *Výbor z Malých básní v prose*. Překlad: NEUMANN, Kostka, Stanislav, s. 55

[175] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v prose.* Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1901, s. 109

[176] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1946, s. 87

[177] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 118

[178] HRON, Zdeněk. *Plameny v zrcadle*, francouzské básně v próze, s. 26

question.“[179]

Frída přeložil: „Jen opojení, to nejlepší. V tom je vše: to jedinou zábavou“[180]

Neumann tyto věty přeložil jako „Je třeba stále býti opojeným. V tom je vše: toť je jediná otázka.“ [181]

Hanuš Jelínek v prvním vydání napsal: „Je třeba stále býti opilým. V tom je vše: to jediná otázka.“[182]

Ve druhém vydání Jelínek přeložil: „Je třeba býti stále opilým. V tom je vše: toť jediná otázka.“[183]

Fořt přeložil: „Člověk musí být pořád opilý. V tom je celý vtip – toť jediná otázka.“[184]

Zdeněk Hron napsal: „Je třeba být neustále opojený. V tom je vše – o nic jiného nejde.“[185]

Hanuš Jelínek ve svých dvou překladech má nepatrné rozdíly. Přehodil pořadí dvou slov (býti, stále) a v pozdější verzi použil slovo „toť“ místo slova „to“. Jelínek a Fořt přeložili slovo „ivre“ jako „opilý“. Neumann a Hron použili slovo „opojený“. Frída napsal slovo „opojení“. Tato dvě slova se významově neliší. Frída větu značně zkrátil, napsal pouze „jen opojení“

První část první věty „Il faut être“ přeložili Neumann, Jelínek a Hron stejně: „je třeba být/býti“. Frída překlad značně zkrátil, když napsal pouze „jen opojení“, vynechal sloveso.

Fořtův překlad „člověk musí být“ se od ostatních mírně liší. Použil podstatné jméno „člověk“. Použil jiný výraz, kterým se dá v češtině tato věta formulovat. Význam překladu to nemění.

První část druhé věty „Tout est là“ přeložili Frída, Neumann, Jelínek a Hron stejně – „v tom je vše“. Jen Fořtův překlad se odlišuje, napsal: „v tom je celý vtip“. Fořt tuto větu přeložil volněji, slovo „tout“ znamená „vše“, ale on použil slovo „vtip“. Jedná se o frázi, která

---

[179] BAUDELAIRE, Charles. Le Spleen de Paris, s. 115

[180] FRÍDA, Bedřich. 1878. „Hodiny“, Jen opojení“, „Pes a voňavka“, „Okna“, „Zástupy lidu“, Ozvěna, časopis. Praha. s. 120

[181] BAUDELAIRE, Charles. *Výbor z Malých básní v prose*. Překlad: NEUMANN, Kostka, Stanislav, s. 55

[182] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v prose*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1901, s. 109

[183] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1946, s. 87

[184] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 118

[185] HRON, Zdeněk. *Plameny v zrcadle, francouzské básně v próze*, s. 26

se v češtině používá, ale působí nepřesně od originálního textu.

Druhá část druhé věty zní: „c'est l'unique question“. Frídův překlad zní: „to jedinou zábavou“.

Neumann, Jelínek a Fořt ji přeložili shodně: „to/toť jediná otázka“.

Hron použil volnější překlad: „o nic jiného nejde“ Formuloval větu jinak, ale význam věty to zásadně nemění.

Frída napsal „tou jedinou zábavou“.

V další části básně je slovní spojení: „L' horrible fardeau du Temps“.[186]

Frída přeložil: „hrozné břímě času“.[187]

Neumann to přeložil jako „strašlivého břímě Času“.[188]

Jelínek v prvním vydání z roku 1901 napsal „strašlivé břímě Času“.[189]

Jelínek ve svém druhém vydání přeložil stejně: „strašlivé břímě Času“.[190]

Fořt napsal: „hrůzné břímě času“.[191]

Zdeněk Hron přeložil: „hrozné břemeno času“.[192]

Slovo „čas“ přeložili Neumann a Jelínek s velkým písmenem, brali ho jako symbol. Frída, Fořt a Hron napsali slovo „čas“ s malým písmenem, ve slově symbol zřejmě neviděli.

Dalším slovním spojením z básně Enivrez-vous je „sur les marches d’un palais, sur l’herbe verte d’un fossé, dans la solitude morne de votre chambre”.[193]

Frída napsal: „na schodech paláce, na zeleném drnu příkopu či v teskném tichu své opuštěné světnice“.[194]

Stanislav Kostka Neumann přeložil „na stupních paláce, na zelené trávě příkopu,

---

[186] BAUDELAIRE, Charles. *Le Spleen de Paris*, s. 115

[187] FRÍDA, Bedřich. 1878. „Hodiny“, „Jen opojení“, „Pes a voňavka“, „Okna“, „Zástupy lidu“, Ozvěna, časopis. Praha, s. 120

[188] BAUDELAIRE, Charles. *Výbor z Malých básní v prose*. Překlad: NEUMANN, Kostka, Stanislav, s. 55

[189] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v prose*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1901, s. 109

[190] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1946, s. 87

[191] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 118

[192] HRON, Zdeněk. *Plameny v zrcadle, francouzské básně v próze*, s. 26

[193] BAUDELAIRE, Charles. *Le Spleen de Paris*, s. 115

[194] FRÍDA, Bedřich. 1878. „Hodiny“, „Jen opojení“, „Pes a voňavka“, „Okna“, „Zástupy lidu“, Ozvěna, časopis. Praha, s. 120

v temné samotě své komnaty“.[195]

Jelínek v prvním vydání napsal: „na stupních paláce, na zelené trávě příkopu, v zasmušilé samotě své jizby“.[196]

Jelínek ve svém druhém vydání napsal: „na stupních paláce, na zelené trávě příkopu, v zasmušilé samotě své jizby“[197]

Fořt přeložil: „na stupních paláce, v zelené trávě škarpy, v své pochmurné domácí klauzuře“[198]

Hronův překlad zní: „na schodišti nějakého paláce, na zelené trávě někde v příkopu, v pochmurné samotě svého pokoje“.[199]

Část věty „sur les marches d'un palais" přeložili Neumann, Jelínek a Fořt stejně: „na stupních paláce“. Frída napsal „na schodech paláce“ což je obdobné. Jen Hronův překlad je odlišný – „na schodišti nějakého paláce“. Slovo „schodiště“ a „stupně“ neboli „schody“ má podobný význam, nemění to tedy celkové znění věty. Hron si ve svém překladu přidal navíc slovo „nějakého“. V básni se však nemluví o konkrétním paláci, takže slovo „nějakého“ může být klidně použito. Hronův překlad je od ostatních mírně odlišný, ale nemění význam věty.

Prostřední část věty „sur l'herbe verte d'un fossé," přeložili Neumann a Jelínek stejně: „na zelené trávě příkopu“. Frída přeložil: „na zeleném drnu příkopu“
Hron přeložil: „na zelené trávě někde v příkopu“. Přidal navíc slovo „někde“. Opět se však nemluví o konkrétním příkopu, takže tam slovo „někde“ klidně mohl doplnit. Fořtův překlad se zde liší: „v zelené trávě škarpy“. Místo „příkop“ napsal slovo „škarpa“, které je synonymem ke slovu příkop, ale slovo škarpa působí více hovorově.

Poslední část věty je: „dans la solitude morne de votre chambre". Překlad této části se u všech překladatelů trochu odlišuje. Frídův překlad je „v tichu své opuštěné světnice“.

Neumann napsal: „v temné samotě své komnaty“, Jelínek: „v zasmušilé samotě své jizby“, Hron přeložil: „v pochmurné samotě svého pokoje“.

Fořtův překlad je: „v své pochmurné domácí klauzuře“. Přídavná jména „temná, zasmušilá, pochmurná“ jsou podobná, všechna vystihují podstatu původní věty, podstatu slova „morne“, Frída se svým překladem „v tichu své opuštěné světnice“ se mírně odlišuje od

---

[195] BAUDELAIRE, Charles. *Výbor z Malých básní v próze.* Překlad: NEUMANN, Kostka, Stanislav, s. 55

[196] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v prose*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1901, s. 109

[197] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1946, s. 87

[198] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 118

[199] HRON, Zdeněk. *Plameny v zrcadle – francouzské básně v próze*, s. 26

původního významu.

Slovní spojení „dans la solitude“ přeložili všichni kromě Fořta: „v samotě“. Fořt slovo „samota“ z věty úplně vypustil, napsal jen „v své pochmurné domácí klauzuře“, slovem „své“ vystihl slovo „samota“, tedy jeho překlad také vystihuje podstatu věty.

Slovo „chambre“ přeložili všichni trochu rozdílně: Frída: „světnice“. Neumann: „komnata“, Jelínek: „jizba“, Hron: „pokoj“, Fořt: „klauzura“. Všechna tato slova znamenají „místnost, pokoj“, jak se píše v originále, slovo nejbližší mluvě dnešní doby použil Hron – „pokoj“, jeho překlad je také nejnovější. Neumann a Jelínek použili slova poněkud zastaralá. Fořt napsal slovo klauzura, tím se trochu odlišuje od původního významu, protože slovo „klauzura“ je poněkud vzdálené od slova pokoj. Zřejmě tím chtěl říct, že je člověk odloučený od společnosti, když je zavřený sám ve své místnosti, proto použil slovo klauzura, které má spíše takový význam. Slovo klauzura se zde však moc nehodí a překlad může vyznívat nepřesně.

Je zjevné, že Neumann, Jelínek a Hron volili podobný překlad. Fořt se navíc snažil upravit text pro čtenáře své doby. Používal hovorové výrazy. Jeho cílem bylo upravit texty pro moderního čtenáře tak, aby pro něj byly čtivé.

Anywhere out of the world (XLVIII.)

Tuto báseň jsem zvolila také z důvodu jejího zajímavého názvu, který není francouzský, na rozdíl od ostatních názvů básní ve sbírce, nýbrž anglický. Je čtyřicátá osmá v pořadí. Tuto báseň přeložili jen Jelínek (v obou překladech), Fořt a Hron.

Jelínkův překlad názvu básně je „Kdekoli mimo svět“ v obou překladech.

Fořtův název této básně zní „Kamkoli mimo tento svět“.

Hronův název je „Nezáleží na tom kam, ale pryč z tohoto světa“.

V této básni si vypravěč povídá se svou duší o tom, kam všude by mohli po světě cestovat, aby byla duše spokojená. Ve finále si duše přeje, ať je to kamkoli, hlavně mimo tento svět.

První věta v této básni zní: „Cette vie est un hôpital où chaque malade est possédé du désir de changer de lit“.[200]

Jelínek ve svém prvním vydání přeložil: „Tento život je nemocnicí, v níž každý

[200] BAUDELAIRE, Charles. *Le Spleen de Paris*, s. 151

nemocný touží změnit lůžko. Jelínkův překlad je přesný“. [201]

V druhém vydání Jelínek provedl pouze jedinou úpravu, tím byla mírná změna slovesa „změnit“ na „změniti“.[202]

Fořtův překlad zní: „Tento život je chorobinec, v kterém každý chovanec je posedlý touhou vyměnit si lůžko“. [203]

Fořtův překlad slov „hôpital“ – „chorobinec“ a „malade“ – „chovanec“ je trochu odlišný oproti originálu.

Hron přeložil „Tento život je špitál, v němž jsou všichni nemocní posedlí touhou vyměnit si lůžko.“[204]

Hronova verze působí jako obměna Jelínkova překladu. Protože slovo „špitál“ znamená laicky nemocnice, a tudíž Hronův překlad je téměř přesný jako Jelínkův.

Další slovní spojení v textu francouzsky zní „haine du végétal“[205]

Jelínek v roce 1901 v prvním vydání toto spojení přeložil: „nenávist ke všemu rostlinnému“[206]

Ve druhém vydání Jelínek přeložil tuto větu úplně stejně. Jeho překlad je téměř přesný, Jelínek přidal oproti originálu jen slovo navíc a tím bylo slovo „všemu“.

Fořt slovní spojení přeložil: „nenávidí vegetaci“[207]
Tady můžeme Fořtův překlad zhodnotit jako nejpřesnější ze všech verzí překladu.

Hron přeložil „nenávidí všechno rostlinstvo“[208]

Dá se říct, že všechny překlady jsou téměř identické, jen Jelínek a Hron přidali slovo „všemu / všechno“.

Další slovní spojení zní: „installons-nous au pôle“.[209]

Jelínek v roce 1901 ve svém prvním překladu použil výraz: „usaďme se na pólu“.[210]

Ve svém druhém překladu v roce 1932 Jelínek přeložil opět toto slovní spojení

---

[201] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v prose.* Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1901, s. 134

[202] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1946, s. 111

[203] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 153

[204] HRON, Zdeněk. *Plameny v zrcadle francouzské básně v próze*, s. 27

[205] BAUDELAIRE, Charles. *Le Spleen de Paris*, s. 151

[206] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v prose*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1901, s. 135

[207] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 153

[208] HRON, Zdeněk. *Plameny v zrcadle francouzské básně v próze*, s. 27

[209] BAUDELAIRE, Charles. *Le Spleen de Paris*, s. 152

[210] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v prose*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1901, s. 136

stejně.[211]

Fořt napsal: „na pólu rozbijme svůj stan“.[212]

Hronův překlad zní: „usaďme se na pólu“.[213]

Jelínek a Hron vyřešili překlad identicky. Zde je zajímavé, že Hron, který je soudobým překladatelem, zde v překladatelské činnosti pracoval stejným způsobem jako Jelínek. Nesnažil se o modernizaci textu.

Fořtův překlad je zde novátorský. Odvážil se použít slovo navíc, a tím je slovo „stan“, které v originále opravdu nebylo. Vynechal sloveso „usadit“ a nahradil ho slovesem „rozbít“ (stan). Vidíme v tom jeho snahu k úpravě textu pro prostředí, ve kterém překlad vznikal. Za socialismu bylo velice časté stanování. Proto se dá pochopit, proč to Fořt takto formuloval, za jakým účelem a pro koho byl překlad vytvořen.

V další části textu je slovní spojení: „Toi qui aimes les forêts de mâts, et les navires amarrés au pied des maisons?“[214]

Jelínek v roce 1901 v prvním vydání napsal: „miluješ lesy stěžňů a lodi přivázané k patám domů?“[215]

Zde francouzské slovo „amarrés“ Jelínek přeložil jako „přivázané“.

V druhém vydání Jelínek napsal: „miluješ lesy stěžňů a lodi zakotvené před domy?“[216] Ve svém druhém vydání již provedl revizi překladu a slovo „amarrés“ přeložil jako „zakotvené“, což byl jednoznačně přesnější překlad.

Fořt napsal: „miluješ lesy stěžňů a lodi kotvící u paty domů?“[217]

Hron přeložil: „miluješ lesy stěžňů a lodě kotvící přímo u základů domů?“[218] Tato dvojice překladatelů toto slovo shodně přeložila jako „kotvící“.

Další francouzské slovo „pied“, které znamená „noha“. Jelínek a Fořt ho přeložili jako „pata“. Překlad je v češtině výstižný. Hron v tomto případě v překladu užívá současnou mluvu, protože nahradil spojení – „u paty domů“ svým překladem – „u základů domů“.

---

[211] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1946, s. 112

[212] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 154

[213] HRON, Zdeněk. *Plameny v zrcadle francouzské básně v próze*, s. 28

[214] BAUDELAIRE, Charles. *Le Spleen de Paris*, s. 152

[215] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v prose*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1901, s. 135

[216] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1946, s. 111

[217] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 154

[218] HRON, Zdeněk. *Plameny v zrcadle francouzské básně v próze*, s. 27

Další věta v této básni zní: „Pas un mot. – Mon âme serait-elle morte?“ [219]

Jelínek ve svém prvním vydání přeložil: „Ani slova-Či by snad má duše byla mrtva?“ [220]

V druhém vydání má Jelínek stejný překlad. Jelínkovi překlady jsou téměř doslovné.

Fořt přeložil: „Zas ani muk. - Že by byla dušička vydechla duši“.[221]

Zde se Fořt v překladu snažil použít synonymum věty „ani slovo“, když napsal: „Zas ani muk“. V druhé větě Fořtova změna v překladu jde ještě dál. Nenapsal přímo, že může duše zemřít, tak jako Jelínek. Použil slovní obrat: „dušička vydechla duši“.

Hron přeložil: „Ani slovo. -Že by má duše zemřela?“[222]
Hronův překlad se velice podobá Jelínkově překladu. Zde se Hron nesnažil o modernizaci textu, držel se pevně Baudelairova originálního textu.

Další věta, která stojí za povšimnutí, zní:

„Dis-moi, mon âme, pauvre âme refroidie“.[223]

Hanuš Jelínek v prvním vydání napsal: „řekni mi, duše má, ubohá, vychladlá duše“.[224]

V druhém vydání Jelínek přeložil: „řekni mi, duše má ubohá, nastuzená duše“.[225]
Jelínek se v překladu drží originálního textu, co nejpřesněji. Jen v druhém vydání nahradil přídavné jméno „refroidie“ slovem „nastuzená“ za původní slovo v prvním svém překladu „vychladlá“.

Fořt přeložil: „pověz, ty má duše, prochladlá duše neduživá“.[226]
Fořt přehodil přídavná jména ve větě a francouzské slovo „pouvre“ přeložil jako „neduživá“. Toto slovo má podobný význam jako slovo „ubohá“. Dá se říct, že význam to nemění.

Hron napsal: „pověz mi, duše má, ubohá prokřehlá duše“.[227]

Hron místo slova „prochladlá“ použil výraz „prokřehlá“, což je změna malá a stále to má podobný význam. Dá se zhodnotit, že všechny verze překladu jsou téměř identické.

---

[219] BAUDELAIRE, Charles. *Le Spleen de Paris*, s. 152

[220] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v prose*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1901, s. 135

[221] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 154

[222] HRON, Zdeněk. *Plameny v zrcadle francouzské básně v próze*, s. 27

[223] BAUDELAIRE, Charles. *Le Spleen de Paris,* s. 151

[224] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v prose*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1901, s. 135

[225] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1946, s. 111

[226] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 153

[227] HRON, Zdeněk. *Plameny v zrcadle francouzské básně v próze*, s. 27

Poslední věta, které se budeme věnovat zní: „Mon âme reste muette“. [228] Doslovný překlad věty je: „Moje duše zůstala němá“.

Jelínek v prvním vydání roku 1901 větu přeložil: „Moje duše je stále němá“. [229]

Ve svém druhém vydání Jelínek napsal: „Moje duše neodpovídá“.[230]

Jelínek provedl mírnou úpravu. Slovní spojení „stále němá“ v prvním překladu nahradil slovesem „neodpovídá“ ve svém druhém přepracovaném překladu.

Fořt přeložil: „Žádná odpověď.“[231]

Hronův překlad zní: „Duše na to neodpověděla“.[232]

U Fořta se dají najít drobné rozdíly, konkrétně se nám ve větě vytratilo podstatné jméno. Důvodem bude jistě to, že Fořt nechtěl přímo psát, že duše mluví, v tomto případě, že nemluví. Snažil se duši nedávat přílišnou pozornost, což bylo jistě tím, že za socialismu se o duši téměř nemluvilo. Hronův překlad se dá zhodnotit jako téměř identický s Jelínkovým překladem věty. V Hronově překladu názvu básně můžeme vidět velký rozdíl oproti překladům názvů básně od Jelínka a Fořta. Hron zde použil jiná slova, přesto se úplně neodklonil od původního Baudelairova textu. Pokusil se o modernizaci textu jazyka podle mluvy současného českého čtenáře. Celkově v této básni se Fořtův překlad distancuje od duše. Fořt se o ní musel zmínit, protože má v textu důležitou roli, ale často se snažil obrátit pozornost jinam.

Závěr

Charles Baudelaire patřil mezi nejvýznamnější autory devatenáctého století a byl jednoznačně velice nadaným básníkem. Najít smysl v Baudelairových básních je často složité. Všeobecně pro čtenáře, ale také autora překladu má překlad estetickou funkci, kdy je možno jeho prostřednictvím poznat cizí kulturu a díky tomu se obohatit.

Překladatelská činnost jednoznačně podporuje vývoj domácí literatury a napomáhá i spojení mezi různými národními literaturami. Má tedy také kreativní funkci. Dá se říct, že

[228] BAUDELAIRE, Charles. *Le Spleen de Paris*, s. 152

[229] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v prose*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1901, s. 135

[230] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: JELÍNEK, Hanuš, 1946, s. 111

[231] BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav, s. 153

[232] HRON, Zdeněk. *Plameny v zrcadle francouzské básně v próze*, s. 27

překlad je nezastupitelným prostředníkem mezi kulturami.

Bedřich Frída, který překládal dílo úplně jako první do češtiny, neměl samozřejmě lehký úkol. Přesto měl výhodu v tom, že jeho text nemohl být srovnáván s konkurenčním překladem. Frída byl jistě ovlivněn svým bratrem Jaroslavem Vrchlickým, který měl již zkušenosti s překladem z francouzské literatury, konkrétně s dílem *Květy zla* od Charlese Baudelaira. Zajímavý je styl Frídova překladu a jeho výběr básní ze sbírky. Ze sbírky vybral celkem deset básní, pět z nich publikoval časopisecky v roce 1877 v *Lumíru* a následujícího roku zbylých pět básní v časopise *Ozvěna*.

Stanislav Kostka Neumann v roce 1898 svým *Výborem z Malých básní v prose*, ve kterém mu vyšlo osmnáct přeložených básní z celkového počtu padesáti, navazuje na styl překladu, který měl Bedřich Frída. Oba si ze sbírky pro svůj překlad vybírali Baudelairovy jednodušší básně. Také tito překladatelé dokázali odhadnout, jak důležitý bude pro české čtenáře výběr zrovna těchto básní. Sledujeme, že první překlady od Frídy a Neumanna nám již dnes nevyhovují. Je to jednoznačně odstupem času, který uběhl od těchto prvních překladů. Dnes už nejsou sice jejich překlady aktuální, jejich význam je však nepochybný. V době, kdy jejich překlady vznikly, měli čeští literární umělci, pro které byl překlad také nepopiratelně stvořen, příležitost se seznámit s Baudelairem. Do té doby byly *Malé básně v próze* z jazykových důvodů pro domácí publikum zatím nedostupné.

Hanuš Jelínek pracoval na překladu *Malých básní v próze* od devadesátých let devatenáctého století na popud Jaroslava Vrchlického, ale překlad plně dokončil až na začátku dvacátého století. Jeho první vydání vyšlo v roce 1901 a obsahovalo všech padesát básní. V té době byl Jelínek začínající, mladý a nevyzrálý překladatel. Sám se později proto rozhodl, že provede revizi. O více než tři desetiletí po prvním vydání se k překladu vrátil a celé dílo vyhotovil znovu. Přepracované druhé vydání vyšlo v roce 1932.

Dá se říct, že se Jelínek zaměřoval se zvláštní oblibou na Baudelairovo dílo *Malé básně v próze*, protože ve svých překladech se k žádnému dílu opětovně nevrátil, nepřeložil ho znovu, tak jako to učinil u toho díla. V Jelínkových překladech dominovala francouzská literatura, tak neměl problém v roce 1932, v době, kdy mu bylo padesát čtyři let, již jako velice zkušený znalec překladatelské činnosti, toto dílo vytvořit. Veřejnost také ocenila jeho práci. Existuje několik pozitivních názorů na Jelínkovu překladatelskou aktivitu. Objevovaly se v novinových článcích, knihách či studiích. Za zmínku stojí, že u nás dvojjazyčné zrcadlové vydání *Malých básní v próze* vyšlo jen s překladem od Hanuše Jelínka. Dovolím si hodnotit jeho překlad velmi pozitivně, byť jistě není dokonalý a z hlediska formulace často zastarává. Jelínkův překlad *Malých básní v próze* je zcela jistě první úplný, v tomto smyslu

průkopnický.

Jaroslav Fořt přeložil v roce 1967 celé dílo *Malých básní v próze*. V tehdejším Československu v tomto roce bylo dost výrazné uvolnění. Možná i díky této situaci mohl být Baudelaire vydán. Fořtova práce byla v této době určitě hodně těžká. Myslím si, že jeho překlad je obdivuhodný, přestože vznikl za socialismu, v době, kdy určitá slova nebylo žádoucí používat. Z tohoto hlediska musíme jeho překlad hodnotit jako velmi zdařilý. Ve Fořtově překladu dochází k částečnému zjednodušení textu. Jde o obměnu jazyka podle mluvy dobového českého čtenáře. Přesto se dá zhodnotit jeho překlad jako dobře odvedená práce. V některých částech použil nové překladatelské prostředky a dokázal se v překladu příliš od významu originálu nevzdálit. Snažil se psát novátorsky. V některých překladech se snažil okořenit text. Fořt nepatřil mezi velké překladatele, za svůj život přeložil pouze tři francouzská díla. Ve svém profesním životě se soustředil převážně na pedagogickou činnost.

Zdeněk Hron v roce 2015 přeložil pouze pět z *Malých básní v próze*. Věnoval se více jiným francouzským autorům. Jeho vztah k francouzské literatuře je nefalšovaný, opravdový. Dá se říct, že ve svém překladu použil moderní češtinu, ale nezapomněl na důležitost toho v překladu použít typické výrazy originálního díla. Snažil se předat Baudelairovy texty současnému čtenáři tak, aby pro něj byly čtivé. Ve svých překladech často užíval současnou mluvu. Myslím si, že se mu překlad podařil dokonale. Jeho práce je zdařilá. V posuzování tohoto překladatele se nebojím vyslovit názor, že ve dvacátém prvním století pro moderního čtenáře jsou jeho překlady velice dobře srozumitelné.

Porovnáme-li Fořtův a Hronův styl překladu, je jisté, že každý z nich překládal pro jinou skupinu čtenářů. Hronovy překlady vznikaly pro současné čtenáře. Důležitou stránkou v jeho práci je, že Hron mohl psát na rozdíl od Fořta svobodně. Z tohoto důvodu Fořtovy překlady charakterizují dobu, ve které vznikly. Často je pozornost čtenáře odváděna jinam, hlavně když se v Baudelairově tvorbě mluví o duši. Na Fořtově překladu lze nepopiratelně ukázat, jak se překladatelské umění za socialismu změnilo ve srovnání s ostatními překlady.

Společně pětice překladů představuje změny způsobu překladu do češtiny, které se měnily v rozmezí sto třiceti osmi let, které uplynuly od prvního vydání prvních úryvků z díla a posledních částí tohoto díla.

Jejich cílem bylo podat široký obraz české recepce tohoto Baudelairova díla. Úkol, kteří si všichni překladatelé vytyčili nebyl jednoduchý. Chtěli vystihnout francouzské prostředí. Musíme si přiznat, že při srovnání překladů se ovšem setkáváme s rozdíly. Není

pochyb, že celá pětice překladatelů si zaslouží pozornost za tvůrčí přístup v překladech.

Všichni překladatelé tvořili také vlastní díla, nevěnovali se ve své literární činnosti pouze překladatelství. Psát vlastní díla a překládat cizí tvorbu je ve své podstatě rozdílná práce. Každý překladatel mění, upravuje dílo původního autora. Stává se tak interpretem cizích myšlenek. Což je samozřejmě úkol nesnadný, který vyžaduje jistý talent a vlohy.

Překlad je písemný převod z původního díla do druhého jazyka, zde u všech překladatelů to bylo do mateřštiny. V uměleckém překladu je klíčová navíc přeměna nejen obsahu, ale v zásadě jde o vystižení smyslu a o zachování formálních rysů originálu. Protože překlad Baudelaira nemůže být jen záležitost čistě technického rázu, každý z překladatelů se musel dokázat nejdříve vcítit do myšlenek a pocitů Baudelaira, a to vyžadovalo jistou duševní blízkost. Na základě toho pak každý překladatel mohl pochopit jeho umělecký počin a mohl nám čtenářům dopřát toto půvabné dílo, kterým bezesporu *Malé básně v próze* jsou.

Naším cílem bylo ukázat složitost překladu. Sledovali jsme několik pokusů o překlad tohoto francouzského díla. Převedení původního textu do češtiny, kdy se překladatelé pokusili předloze porozumět a poté ji formulovat v českém jazyce, bylo jednoznačně těžkým úkolem. Hlavním cílem našeho výzkumu bylo porovnávání nejstarších českých překladů *Malých básní v próze* s ostatními překlady až do současné doby. Každý z překladatelů byl ovlivněn svou dobou a teoriemi překladu, které byly aktuální a ke kterým se přikláněl. Ve všech případech se ukázalo, že překlady působí umělecky na čtenáře a mají kulturní význam pro českou společnost.

Seznam literatury:

1) Překlady Malých básní v próze

FRÍDA, Bedřich. 1877. „Starý kejklíř“, „Oči chudých“, „Samota“, „V jednu hodinu v noci“, Lumír, časopis zábavný a poučný. Praha. s. 46-383

FRÍDA, Bedřich. 1878. „Hodiny“, Jen opojení“, „Pes a voňavka“, „Okna“, „Zástupy lidu“, Ozvěna, časopis. Praha. s. 120-121

Anonym. 1897. „Cizinec“, „Každý svou chiméru“, „Okna, Opíjejte se“, „Která je pravá?“, „Dary luny“, „Hrdinská smrt“, Rozhledy, časopis. Praha. s. 1011-1016

BAUDELAIRE, Charles. *Výbor z Malých básní v prose*. Přeložil St. K. Neumann. Sympsosion. 1898

BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v prose*. Přeložil Hanuš Jelínek. Nákladem J. Otty. Praha. 1901

BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Přeložil Hanuš Jelínek. Vydavatel Vilém Šmidt. 1946

BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Přeložil Jaroslav Fořt. Odeon. 1979

HRON, Zdeněk. *Plameny v zrcadle francouzské básně v próze*. Nakladatelství Petrkov. 2015

2) Ostatní prameny

BAUDELAIRE, Charles. *Úvahy o některých současnících*. Ed. Jan Vladislav. Odeon. Praha 1968

BAUDELAIRE, Charles. *Květy zla*. Mladá fronta. Praha. 1976

BAUDELAIRE, Charles. *Petit poèmes en prose. Malé básně v próze*. Nakladatelství Garamond. Praha. 2014

BAUDELAIRE, Charles. *Le Spleen de Paris*. Gallimard. Paris. 2021

ČAPEK, Karel. *Francouzská poezie nové doby (Překlady)*. Vydal Československý spisovatel, Praha. 1968

JELÍNEK, Hanuš. *Melancholikové studie z dějin sensibility v literatuře francouzské*. J. Otto. Praha. 1908

JELÍNEK, Hanuš. *Květnové noci*. Dr. Ot. Štorch-Marien. Praha – Žižkov. 1924

JELÍNEK, Hanuš. *S prvního balkonu I*. Nakladatel B. Kočí. Praha. 1924

JELÍNEK, Hanuš. *S prvního balkonu II*. Nakladatel B. Kočí. Praha. 1924

JELÍNEK, Hanuš. *S prvního balkonu III*. Nakladatel B. Kočí. Praha. 1924

JELÍNEK, Hanuš. *Laryngiada*. Nakladatel F. Topič. Praha. 1929

JELÍNEK, Hanuš. *Podobizny básníků sladké Francie*. ELK. Praha. 1946

JELÍNEK, Hanuš. *Zahučaly lesy*. Nakladatelství Fr. Borový. Praha. 1947

JELÍNEK, Hanuš. *Básnické překlady*. Odeon. Praha. 1983

VRCHLICKÝ, Jaroslav. *Poesie francouzská nové doby*. Nakladatelství dr. Ed. Grégra. Praha.

3) Elektronické zdroje

[2024. 11. 13.] https://www.databaze-prekladu.cz/prekladatel/_000000596

[2024. 11. 13.] https://cs.wikipedia.org/wiki/Zden%C4%9Bk_Hron

4) Odborná literatura

FORST, Vladimír. *Lexikon české literatury 1. A–G*. ACADEMIA. Praha. 1985

FORST, Vladimír. *Lexikon české literatury 2. H–L*. ACADEMIA. Praha. 1993

FRYŠ, Josef. *Dvanáct osudů čtyř staletí*. PBtisk s. r. o., Příbram. 2008

JIRÁTOVÁ, Kristýna. *Samota uprostřed davu Charles Baudelaire a české umění*. Arbor vitae societas a Galerie Středočeského kraje. 2021

KAUTMAN, František. *St. K. Neumann. Člověk a dílo (1875–1917)* Academia, nakladatelství Československé akademie věd. Praha. 1966

LAGARDE, André. *Francouzská literatura 19. století*. Nakladatelství Garamond. Praha. 2008

LÁTAL, Jiří. „Doslov“. In: BAUDELAIRE, Charles. *Malé básně v próze*. Překlad: FOŘT, Jaroslav. Odeon. Praha. 1979

LEVÝ, Jiří. *České teorie překladu I*. Karolinum. Praha. 2023

MARTÍNKOVÁ, Věra. *Literatura 2*. TRIPOLIA, s. r. o., Praha. 2001

MERHAUT, Luboš. *Vedle sebe šli jsme dálnou poutí, Vzpomínky ze života dvou bratří. Bedřich Frída, Jaroslav Vrchlický*. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta. Praha. 2016

OPELÍK, Jiří. *Lexikon české literatury 3/I M-O*. Academia. Praha. 2000

OPELÍK, Jiří. *Lexikon české literatury 3/II P-Ř*. Academia. Praha. 2000

SOUKAL, Josef. *Přehled dějin literatury 2. SPN*. Pedagogické nakladatelství. Praha. 2006

TOMEŠ, Jan. „Úvod“. In: BAUDELAIRE, Charles. *Hořké* propasti. Československý spisovatel. Praha. 1966